

Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin
kuntayhtymä

ARVIOINTIKERTOMUS
2020

Sisällys

Sisällys.....	2
Puheenjohtajan katsaus.....	3
1. Tarkastustoiminta.....	5
2. Edellisen vuoden arviointikertomuksen johdosta tehtyjen toimenpiteiden arviointi	8
3. KYSin strategian toteuttaminen	9
4. Taloudellisten tavoitteiden toteutumisen arviointi	11
4.1. Konsernin talous.....	11
4.2. Kuntayhtymän talous	14
5. Valtuuston asettamien sitovien tavoitteiden toteutuminen.....	17
6. Muu toiminnan muu arviointi	19
6.1. Sairaalan toiminta vuonna 2020	21
6.2. Konserniohjaus.....	27
6.3. Kiinteistöhallinto.....	30
6.4. Henkilöstöhallinto	33
6.5. Perusterveydenhuollon ja vanhusten laitoshoidon liikelaitos Kysteri	36
7. Yhteenveto ja hallituksen lausunto vuoden 2020 arviointikertomuksen havainnoista.....	38
Lähteet	41
Lyhenteet	42
Liitteet.....	44
LIITE 1: KYSin sitovat tavoitteet ja tarkastuslautakunnan arvio niiden toteutumisesta.	44

Puheenjohtajan katsaus

Pohjois-Savon sairaanhoitopiirille vuosi 2020 oli erittäin haasteellinen ja poikkeuksellinen COVID19 -pandemian vuoksi. Pandemia vaikutti voimakkaasti tilikauden 2020 tulokseen ja KYSin (Kuopion yliopistollisen sairaalan) toimintaan. Keväällä vaikutti siltä, että sairaanhoitopiiri tulee tekemään merkittävän tappiollisen tuloksen. Alkuperäisen taloussuunnitelman mukaan sairaanhoitopiirin tilikauden tuloksen arvioitiin muodostuvan voitolliseksi 11,3 milj. euroa. Lopulta tilikausi toteutui 9,9 milj. euroa alijäämäisenä.

KYSin tavoitteena on ollut henkilöstön vähentäminen. Tässä onnistuttiinkin. Vuoden 2020 keskimääräinen henkilöstön lukumäärä on vähentynyt noin 88 henkilöllä. Palkkakustannukset jäivät tästä syystä lähes vuoden 2019 tasolle palkankorotuksista huolimatta. COVID19-pandemiaan varautuminen aiheutti lisäkustannuksia toimintamenoihin, kuten palvelujen ostoihin sekä aineisiin ja tarvikkeisiin. Valtiolta saatujen korona-avustusten määrä on ollut riittämätön. Pandemiasta johtuen alijäämää ei saatu katettua vuoden 2020 aikana. Sen kattamiseksi on haettu lisää aikaa. Tarkastuslautakunta on korostanut koko vaalikauden ajan talouden saattamista tasapainoon. Tavoitteena on ollut päästä kunnilta tapahtuvasta jälkikannoista eroon.

COVID19-pandemia aiheutti sairaalan toimintaan myös suuren toiminnallisen muutoksen keväällä 2020. Muutokset johtuivat pääasiassa henkilökunnan koulutuksesta, tilavarausten muutoksista sekä läheteiden vähentymisestä. Lähetteet vähenivät erityisesti keväällä.

Merkittävänä toimenpiteenä COVID19-pandemian pahenemisen varautumiseen oli kiireettömien leikkausten peruminen. Tämän seurauksena sairaanhoitopiirin hoitotakuun tilanne parveni keväällä merkittävästi. Syksyllä tilanne korjaantui siinä määrin, että vuoden lopussa käsittelyn raja-ajan ylittäneitä leikkausta odotti enää noin 300 ja hoidon tarpeen arviointia alle 130 henkilöä.

Tarkastuslautakunta totesi vuoden 2018 arvointikertomuksessa, että sairaanhoitopiirin konsernin toiminnan ja raportointiin ei ollut systemaattista toimintatapaa. Asiaan on nyt tullut huomattava parannus sairaanhoitopiirin syksyllä 2019 perustaman omistajaohjauksen kautta. Jaosto huolehtii kuntayhtymän liikelaitoksen, yhtiöiden, säätiöiden ja muiden yhteisöjen omistajaohjauksesta. Tilintarkastusyhteisö KPMG Oy toteutti jaoston sisäisen tarkastuksen syksyllä 2020. Siinä yhtenä kehityskohteenä esitettiin omistajaohjausjaoston dokumentaation kehittäminen siten, että omistajaohjausjaosto dokumentoi yhtiökokousedustajalle (sairaanhoitopiirin johtaja) antamansa ohjeistuksen. Omistajaohjausjaoston tehtävien toteuttamiselle ei ollut myöskään määritelty suunnittelu- tai seurantamenettelyä. Havainnon seurauksena omistajaohjausjaosto hyväksyi toimintaa ohjaavan vuosikellon. Tarkastusraportin yhtenä havaintona oli myös sairaanhoitopiirin omistuksien perustamisen ja hankkimisen kriteeristön puuttuminen.

Yksi KYSin strategiaan perustuvista ja toimintaa ohjaavista tavoitteista on potilas- ja asiakaslähtöisyys, jonka toiminnan keskeisenä tavoitteena on hyvän erikoissairaanhoidon tarjoaminen jokaiselle sitä tarvitsevalle. KYSissä potilaspalautetta on kerätty erilaisilla tyytyväisyyskyselyillä sekä palautteen avulla. Yhtenä potilas- ja asiakaslähtöisyyden mittarina käytetään asiakkaille tehtyä kysymystä: "Voin suositella Kuopion yliopistollista sairaalaa hoitopaikkana myös muille?". Kysymykseen vastanneista 87 prosenttia suositteli KYSiä hoitopaikkana myös muille. Tämä on erinomainen tulos ja kertoo KYSissä tehtävästä arvokkaasta ja arvostetusta työstä.

Vuonna 2020 lautakunnan sihteerin tehtävät on hoidettu ostopalveluna tilintarkasyhteisöltä. Vuoden 2021 alusta valtuuston linjauksen mukaisesti KYSissä täytettiin sisäisen tarkastajan virka. Tehtävässä aloitti Katja Yli-Monni. Kiitos hänelle merkittävästä työstä tämän arviointikertomuksen valmistumisessa.

Haluan myös kiittää sairaanhoitopiirin henkilöstöä ja johtoa vuodesta 2020. Olette tehneet erittäin vaativan ja haasteellisen COVID19-pandemian leimaaman vuoden aikana ansiokasta ja äärettömän arvokasta työtä.

Ilkka Raninen

puheenjohtaja tarkastuslautakunta
Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri

1. Tarkastustoiminta

Tarkastuslautakunnan jäsenet ja henkilökohtaiset varajäsenet.

Puheenjohtaja:
Ilkka Raninen, Kuopio
(Anu Sorjonen, Lapinlahti)

varapuheenjohtaja:
Iivo Polvi, Iisalmi
(Sari Andersson, Keitele)

Heikki Haatainen, Vesanto
(Jorma Räsänen, Kaavi)

Sanna Kauppinen, Iisalmi
(Mikko Lankinen, Kuopio)

Terttu Kolari, Tuusniemi
(Tiina Nousiainen, Leppävirta)

Tarkastuslautakunnan tehtävät

Valtuusto asettaa tarkastuslautakunnan hallinnon ja talouden tarkastuksen sekä arvioinnin järjestämistä varten. Tarkastuslautakunnan tehtävät on määritelty Kuntalain 121 §:ssä. Kuntalain mukaan tarkastuslautakunnan tehtävänä on arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla. Mikäli taseessa on kattamatonta alijäämää, on tarkastuslautakunnan tehtävänä talouden tasapainotuksen toteutumisen arviointi.

Arviointitehtävän lisäksi tarkastuslautakunnan tulee kuntalain mukaan valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat ja huolehtia kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta. Tarkastuslautakunnan tulee myös valvoa kuntalain 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi.

Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymän hallintosäännön mukaan tarkastuslautakunnan kuuluu seurata tilintarkastajan tarkastussuunnitelman toteutumista ja tehtävien suorittamista sekä huolehtia tilintarkastuksen edellyttämien resurssien riittävydestä ja tehdä aloitteita ja esityksiä ulkoisen ja sisäisen valvonnan tehtävien tarkoituksenmukaisesta yhteensovittamisesta.

Tarkastuslautakunta 2020. Kuvassa vasemmalta Ilkka Raninen, Iivo Polvi, Terttu Kolari, Kati Mäntylä (KPMG Oy Ab:n edustaja), Sanna Kauppinen ja Heikki Haatainen.

Jäsenten arviointia koskevat esteellisyydet

Heikki Haatainen
KYSTERI -liikelaitoksen
osalta. Tilaajatoimikun-
nan jäsen.

Arviointisuunnitelman toteutuminen

Työskentelynsä pohjaksi tarkastuslautakunta on laatinut arviointisuunnitelman vuosille 2017-2020. Tämän lisäksi tarkastuslautakunta laatii kullekin vuodelle työohjelman. Tarkastuslautakunnan työohjelma on päivitetty kesäkuussa 2020. Tarkastuslautakunta kokoontui syyskaudella kuusi kertaa ja tilikauden 2020 päättymisen jälkeen kuusi kertaa. Arviointitapaamiset sisältävät viranhaltijoiden kuulemisia työohjelman mukaisesti ja ne on järjestetty etäyhteyksiä käyttäen.

Tarkastuslautakunta kokoontui kerran yhteiskokoukseen Kuopion kaupungin tarkastuslautakunnan kanssa.

Tarkastuslautakunnan puheenjohtaja on toiminut tarkastuslautakunnan esittelijänä. Tarkastuslautakunnan sihteeripalvelut on tilikauden 2020 osalta hankittu lautakunnan päätöksen mukaisesti KPMG Oy Ab:ltä.

Tilintarkastus

Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymän valtuuston valitsemana tilintarkastajana on tilikaudella 2020 toiminut KPMG Oy Ab.

Yhteisön nimeämänä tilintarkastajana on toiminut HT, JHT Esko Säilä.

Tilintarkastuskertomuksen lisäksi tilintarkastaja on antanut tilikauden aikaisesta tarkastuksesta tarkastuslautakunnalle työohjelman mukaisesti kaksi väliraporttia sekä tilinpäätöksen tarkastusta koskevan loppuraportin.

Arviointikertomus

Tarkastuslautakunta raportoi havainnoistaan valtuustolle arviointikertomuksessa. Tilikauden 2020 aikana pidetyissä arviointitapaamisissa tarkastuslautakunta on saanut selonteita kuntayhtymän toiminnasta. Lisäksi lautakunnan jäsenet ovat saaneet erikseen toimitettuja aineistoja sekä seuranneet kuntayhtymän päätöksentekoa ja toimintaa sairaanhoitopiirin julkisilta verkkosivuilta. Arviointikertomusta varten tarkastuslautakunta on lisäksi perehtynyt kuntayhtymän taloussuunnitelmaan 2020-2022 sekä vuoden 2020 tilinpäätökseen, toimintakertomukseen ja henkilöstökertomukseen.

Arviointikertomus koostuu seitsemästä pääluvusta. Toinen luku sisältää vuoden 2019 arviointikertomuksen johdosta tehtyjen toimenpiteiden arvioinnin. Luvussa kolme on arvioitu KYSin strategian toteuttamista. Neljännessä luvussa on tarkastuslautakunnan arvio taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta ja viides luku valtuuston asettamien sitovien tavoitteiden toteutumisen arviointia. Muu toiminnan arviointi on arviointikertomuksen kuudennessa luvussa. Seitsemännessä luvussa on tarkastuslautakunnan yhteenveto valtuustokauden 2017-2020 arvioinneista sekä pyyntö hallituksen lausunnosta vuoden 2020 arviointikertomuksen havaintojen ja suositusten johdosta.

2. Edellisen vuoden arviointikertomuksen johdosta tehtyjen toimenpiteiden arviointi

Valtuusto käsitteli vuoden 2019 arviointikertomuksen 15.06.2020 § 4 ja pyysi kuntayhtymän hallitusta antamaan valtuustolle lokakuun loppuun mennessä lausunnon niistä toimenpiteistä, joihin se on ryhtynyt tai päättänyt ryhtyä arviointikertomuksessa esitettyjen havaintojen johdosta. Valtuusto käsitteli 19.10.2020 § 21 kuntayhtymän hallituksen antaman vastineen vuoden 2019 arviointikertomukseen. Tarkastuslautakunta keskusteli 23.2.2021 § 13 vastineesta ja merkitsi sen tiedoksi.

Erityisesti tarkastuslautakunta pyysi hallitusta kiinnittämään huomiota tarkastuslautakunnan nostamiin seikkoihin vuoden 2019 arviointikertomuksen osalta:

- Kuinka taloussuunnitelman toiminnan ja talouden tavoitteet ja mittarit saadaan nykyistä selvemmin mittaamaan strategisten tavoitteiden toteutumista?
- Miten YHESSÄ hanketta edistetään ja miten perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon välistä integraatiota edistetään?
- Miten varmistutaan, että Kuopiossa on myös jatkossa yliopistollinen sairaala?

Tarkastuslautakunta pitää kuntayhtymän hallituksen vastauksia pääasiassa riittävinä. Lautakunta pitää edelleen tärkeänä, että toimintajärjestelmän kehittämisessä huomioidaan strategiset tavoitteet ja niille asetetut mittarit. Taloussuunnitelman 2020-2022 mukaan strategisilla tavoitteilla tarkoitetaan niitä KYSin kannalta kriittisiä asioita, joiden on toteuduttava, jotta sairaala saavuttaa asettamansa vision. Valtuustoon nähdessä sitovien mittareiden tavoitteena on ohjata taloussuunnitelun kautta kuntayhtymän toimintaa. Tarkastuslautakunta on aiemmissa arviointikertomuksissaan nostanut esille muun muassa strategisten tavoitteiden mittaamiseen liittyviä haasteita.

Osa vuoden 2019 arviointikertomuksessa annetuista suosituksista on tehty toimenpiteitä vuoden 2020 aikana. Osa suosituksista on toteuttavissa pidemmällä aikavälillä. Tästä johtuen tarkastuslautakunta seuraa aikaisempien vuosien keskeisimpien havaintojen ja suositusten perusteella tehtyjä toimenpiteitä myös tulevana vuosina.

Suosituksen toimeenpano vaatii usein toimintojen uudelleen suunnittelua ja arviointia, eivätkä kaikki tarkastuslautakunnan suositukset ole toteutettavissa heti seuraavana toimintavuonna.

Suositus

Tarkastuslautakunta

- ➔ suosittelee, että hallitus kiinnittää huomiota arviointikertomuksessa nostettuihin havaintoihin.

3. KYSin strategian toteuttaminen

Strategisilla tavoitteilla tarkoitetaan niitä KYSin kannalta kriittisiä asioita, joiden on toteuduttava, jotta sairaala voi saavuttaa asettamansa vision.

Johtaminen kuntayhtymässä perustuu kahteen erilliseen strategiaan. Valtuusto päätti 12.12.2016 § 22 Kuopion yliopistollisen sairaalan strategiasta vuosille 2017-2022. Liikelaitos Kysterin strategia on ollut voimassa 2017-2020. Liikelaitoksen johtokunta päätti 29.5.2020 § 43 jatkaa strategian voimassaoloa vuodelle 2021.

KYSin strategia 2017-2022 koostuu visiosta, missiosta ja arvoista. Visio kuvaa tulevaisuuden tahtotilaa eli sitä, mihin suuntaan Kuopion yliopistollista sairaalaa halutaan kehittää. Missiolla kuvataan olemassaolon syytä. Strategian mukaiset arvot ovat toiminnan lähtökohtia ja ne on laadittu sekä henkilöstön että potilaiden arvojen ja odotusten pohjalta.

Kuva: Kysin strategia 2017-2022

Lähde: [KYSin strategia 2017-2022](#)

Asetettuja tavoitteita arvioidaan tulokorteilla neljän näkökulman kautta. Näitä ovat *potilas- ja asiakaslähtöisyys, palveluiden toimivuus, taloudellisuus ja tehokkuus* sekä *henkilöstövoimavarojen hallinta ja osaaminen*. Tilinpäätöksen mukaan strategian toteuttamista seurataan erilaisten asiakkuuksien, potilasturvallisuuden, talouden ja toiminnan mittarein. Kaikille näkökulmille on asetettu keskeisiä tavoitteita sanallisesti. Lisäksi osalle näkökulmista on asetettu valtuustoon tai hallitukseen nähden sitovia ja mitattavia tavoitearvoja. Tarkastuslautakunta on arvioinut tavoitteiden toteutumista tilinpäätöksessä esitettyjen tietojen, johtavien viranhaltijoiden kuulemisten ja muun erikseen toimitetun materiaalin kautta.

KYSissä on tilikauden aikana jatkettu asiakkuuksien hallinnan, johtamisen ja johtamisjärjestelmän, sähköisten asiointipalvelujen sekä magneettisairaalan mukaisen hoitotyön kehittämistä. Kehittämistyötä on tehty strategian suuntaisesti.

Tilinpäätöksessä toiminnallisten tavoitteiden ja kehittämistoiminnan raportoinnin yhteydessä on viittauksia KYSin strategiaan tavoitteisiin. Tilinpäätöksessä on lyhyt yhteenveto strategian täytäntöönpanon seurannasta, muttei yhteenvetoa strategian toimeenpanosta ja toteuttamisesta tilikaudella.

Strategisten tavoitteiden mittaamiseen liittyy edelleen haasteita.

Suosituks

Tarkastuslautakunta

- ➔ suosittelee, että taloussuunnitelman laadinnassa huomioidaan asetettavien tavoitteiden selkeä kytkeytyminen KYSin strategiaan.
- ➔ suosittelee, että valtuustoon nähden sitova tavoite ja sille asetettu mittari kuvaa tavoitetta ja sen toteutumisen tasoa.

4. Taloudellisten tavoitteiden toteutumisen arviointi

Toiminnan ja talouden arviointi on perustunut pääosin vuosien 2020-2022 taloussuunnitelmaan ja tilinpäätös 2020 -asiakirjaan. Tarkastuslautakunta on kuullut sairaanhoitopiirin johtavia viranhaltijoita toiminnan ja tavoitteiden toteutumiseen liittyen. Vuosien 2020-2022 taloussuunnitelman mukaan valtuustoon nähden sitovat tavoitteet jakautuvat KYSin ja Kysterin erikseen asetettuihin tavoitteisiin. Niiden lisäksi talousarviossa on asetettu Kuopion yliopistolliselle sairaalalle toimintaan liittyviä ei sitovia tavoitteita ja palvelukeskuksille hallitukseen nähden sitovia tavoitteita. Koko kuntayhtymätasolle ei taloussuunnitelmassa 2020-2022 ole asetettu sitovia toiminnan ja talouden tavoitteita.

Taloudellisuus ja tehokkuus

Alkuperäisen taloussuunnitelman 2020-2022 mukainen, valtuustoon nähden sitovaksi tavoitteeksi asetettu tavoite, ylijäämäinen tulos 11,3 milj. euroa, ei toteutunut. Tavoitetta muutettiin joulukuussa 2020 siten, että tilikauden alijäämäksi arvioitiin 18,6 milj. euroa. Sairaanhoitopiirin tilikausi toteutui lopulta 9,9 milj. euroa alijäämäisenä.

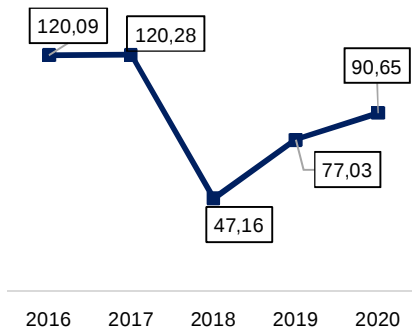
Tilikauden 2020 taloudellisen tuloksen arviointi on ollut haasteellista.

4.1. Konsernin talous

Konsernitilinpäätöksen tavoitteena on kuvata siihen yhdisteltyjä yhteisöjä siten kuin ne muodostaisivat yhden kirjanpitovelvollisen. Tilikausi 2020 muodostui alijäämäiseksi 3,9 milj. euroa. Edellisillä tilikausilla toteutetuista investoinneista tehtyjen poistojen (35,6 milj. euroa) vaikutuksesta konsernituloslaskelman mukainen tilikauden tulos painui alijäämäiseksi, vaikka konsernin toimintatuotot (570,7 milj. euroa) kasvoivat edelliseen vuoteen 4,66 prosenttia. Toimintatuotot kasvoivat sekä konsernissa, että kuntayhtymässä. Toimintakulut olivat 537,4 milj. euroa ja ne kasvoivat 3,53 prosenttia vuoden 2019 tilinpäätöksestä. Toimintakulut kasvoivat toimintatuottoja vähemmän, jonka seurauksena konsernin toiminta- ja vuosikatteet muodostuivat aikaisempaa tilikautta paremmiksi.

Konsernitilinpäätösten mukaiset tilikaudet ovat olleet alijäämäisiä vuodesta 2018 lähtien.

Kuva: Konsernin vuosikatteen ja poistojen suhdeprosentti vuosina 2016-2020

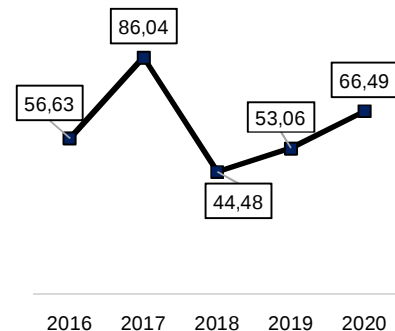
Lähde: Tilinpäätökset 2016-2020

Vuosikate osoittaa tulorahoituksen, joka juoksevien menojen maksamisen jälkeen jää jäljelle käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainojen lyhennyksiin. Poistot kuvaavat keskimääräistä vuosittaista korvausinvestointitarvetta. Vuosikatteen ja poistojen välinen suhde on kasvanut tilikaudesta 2018, jolloin sairaanhoitopiirin konsernin vuosikate heikkeni aikaisemmista tilikausista muun muassa KY-Sin ulkokuntamyyntitulojen jäätyä ennakoitua pienemmiksi. Konsernin vuosikate on kasvanut tilikausien 2018-2020 poistojen kasvua enemmän ollen vuonna 2020 lähes 91 prosenttia. Perusoletuksena pidetään, että tulorahoitus on riittävää, kun vuosikate on vähintään käyttöomaisuuden poistojen suuruinen.

Rahoituslaskelmalla osoitetaan, kuinka paljon toiminnan ja investointien rahavirta on yli- tai alijäämäinen. Konsernin rahoituslaskelman mukainen, toiminnan ja investointien välinen rahavirta muodostui 13,1 milj. euroa alijäämäiseksi. Vuonna 2019 alijäämä oli 25,3 milj. euroa. Negatiivinen välitulokas osoittaa, kuinka paljon menoja joudutaan kattamaan lainarahalla tai olemassa olevia varoja vähentämällä. Investointien tulorahoitusprosentti kasvoi noin 53 prosentista 66,5 prosenttiin konsernin vuosikatteen kasvusta johtuen. Tunnusluku vähennettynä sadasta osoittaa prosenttiosuuden, mikä on jäänyt rahoitettavaksi pääomarahoituksella.

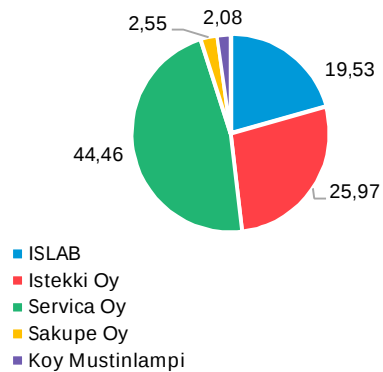
Konsernin lainakanta (lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta) tilikauden lopussa oli 371,3 milj. euroa, jossa kasvua noin 27 milj. euroa. Tilikaudella 2019 aikana lainakanta oli 344,3 milj. euroa. Konsernin omavaraisuusaste oli tilikauden 2020 lopussa 18,59 prosenttia, kun edellisessä vuonna se oli 17,84 euroa. Omavaraisuusaste parani edellisestä tilikaudesta jäsenkunnilta tehdyn lisäkannon seurauksena.

Kuva: Konsernin investointien tulorahoitusprosentti vuosina 2016-2020

Lähde: Tilinpäätökset 2016-2020

Kuva: Kuntayhtymän ostot intressitahoilta vuonna 2020, milj. euroa

Lähde: Tilinpäätös 2020

Kuntayhtymän palveluja ja tukitoimintoja tuotetaan perusorganisaation lisäksi kuntayhtymän määräysvallassa olevissa yhteisöissä ja säätiössä sekä muissa lähipiiriyhtiöissä. Vuonna 2019 vastaavat ostot olivat noin 91 milj. euroa ja vuonna 2018 90,5 milj. euroa. Tilinpäätöksen 2020 liitetietojen mukaan Kuntayhtymän ostot intressitahoilta (Istekki Oy, ISLAB, Kiinteistö Oy Mustinlampi, Sakupe Oy ja Service Oy) olivat vuonna 2020 yhteensä noin 94,59 milj. euroa. Ostot kasvoivat eniten Service Oy:stä (1,83 milj. euroa) ja ISLAB liikelaitoskuntayhtymästä (1,03 milj. euroa). Hankinnat Istekki Oy:stä kasvoivat 0,7 milj. euroa.

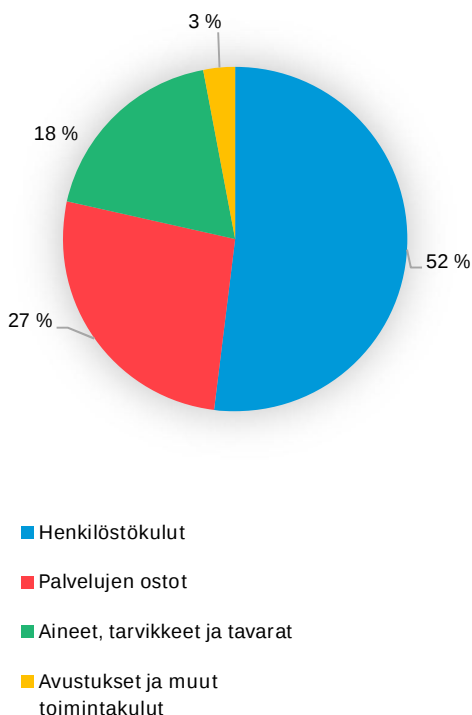
Sairaanhoitopiirin kuntayhtymällä ei ole ostoja tytäryhtiö Kallaveden Työterveys Oy:ltä. Ostot Monetra Pohjois-Savo Oy:ltä olivat noin 2 milj. euroa.

4.2. Kuntayhtymän talous

Taloussuunnitelman 2020-2022 mukaisesti taloudellisuuden ja tehokkuuden näkökulman keskeisenä tavoitteena on ollut kustannusten hyvä hallinta. COVID19 -pandemian aiheuttama poikkeustila vaikutti voimakkaasti koko sairaanhoitopiirin toimintaan. Vuodelle 2020 päätettyjä sopeuttamistoimia ei toteutettu täysimääräisesti työn teettämisen tarpeen kasvusta johtuen. Henkilöstökertomuksen mukaan kevään aikana yli 3 200 henkilöä osallistui erilaisiin koronavirusepidemiaan liittyviin täydennyskoulutuksiin. Toiminnassa kiireittämiä leikkauksia peruttiin ja käytössä olleita tiloja muutettiin tehohoitokäyttöön.

Kuva: Kuntayhtymän toimintakulut vuonna 2020, %

Lähde: Tilinpäätös 2020

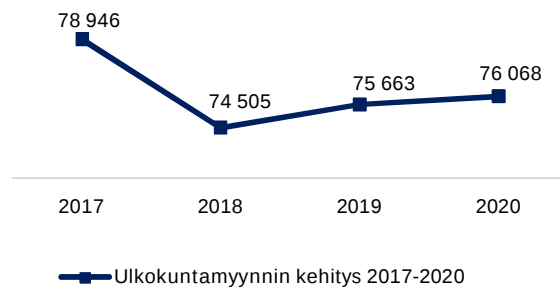
Vuosikate osoittaa sen tulorahoituksen, joka juoksevien menojen maksamisen jälkeen jää jäljelle käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainojen lyhennyksiin. Sairaanhoitopiirin vuosikatteen kasvusta huolimatta tilikauden tulos muodostui alijäämäiseksi vuosikatetta suurempien poistojen vaikutuksesta. Liikelaitos Kysteri kohdistaa kustannuksensa aiheuttamisperiaatteen mukaisesti jakamalla nettokustannukset kuntien kesken toteutuneiden suoritteiden perusteella. Kysterin tilikauden tulos oli nolla euroa.

Kuntayhtymän toimintatuotot olivat yhteensä 512,1 milj. euroa. Toimintatuotot kasvoivat edelliseen tilikauteen nähden 3,48 prosenttia myyntituottojen ja saatujen avustusten kasvun vaikutuksesta. Kuntayhtymä on saanut valtionavustusta koronavirusepidemiasta aiheutuvien kustannusten ja tulojen alenemisen kompensointiin 8,8 milj. euroa. Liikelaitos Kysterin osuus avustuksesta oli noin 0,5 milj. euroa.

Sairaanhoitopiirin kuntayhtymän toimintakulut olivat yhteensä 492,1 milj. euroa. Toimintakulut kasvoivat eniten palvelujen ostojen sekä aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden erien kasvusta johtuen. Henkilöstökulut muodostuivat osin, alkuvuodesta tehtyjen sopeuttamistoimien vaikutuksesta, lähes vuoden 2019 tasolle, ollen noin 52 prosenttia tilikauden toimintakuluista.

KYSin ulkokuntamyynä kasvoi edellisestä vuodesta 0,4 milj. euroa ollen tilinpäätöksessä noin 76,1 milj. euroa. Alkuperäisessä talousarviossa ulkokuntamyynin määräksi oli arvioitu 77,9 milj. euroa. Muutetussa talousarviossa ulkokuntamyynin määräksi oli arvioitu muodostuvan 73,7 milj. euroksi. Vuoden 2021 talousarviossa KYSin toimintatuotoista ulkokuntamyynistä on arvioitu kertyvän 79,4 milj. euroa.

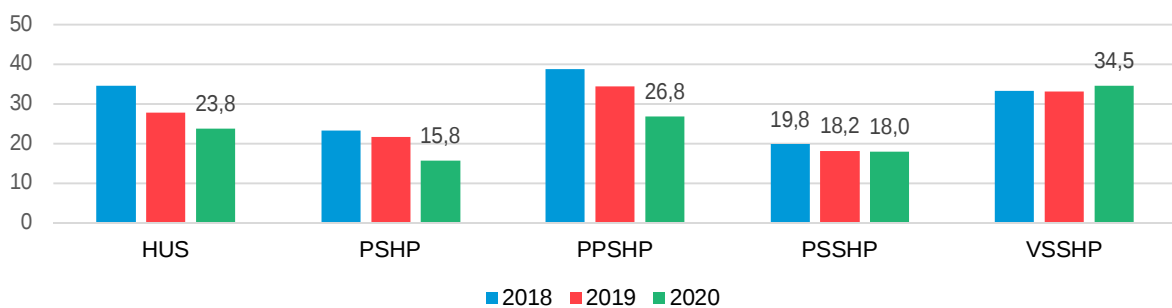
Kuva: Ulkokuntamyynin kehitys vuosina 2017-2020

Lähde: Tilinpäätökset 2017-2020

Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymän (PSSHP) omavaraisuusaste lähes kaikkiin muihin yliopisto sairaaloiden kuntayhtymiin verrattuna on muita matalampi. Kuntayhtymän sairaanhoitopiirin omavaraisuusaste heikkeni tilikauden aikana 18,21 prosentista 18,04 prosenttiin. Kuntataloudessa 50 prosentin tai sitä alempi omavaraisuusaste merkitsee merkittävän suurta velkarasitetta.

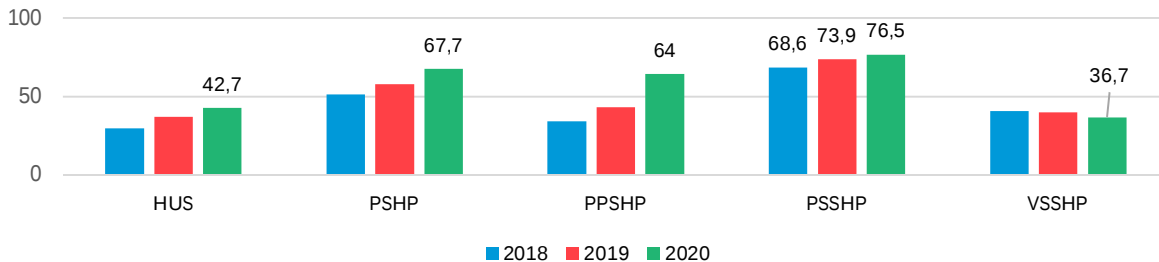
Kuva: Omavaraisuusaste (%) vuosina 2017-2020, yliopisto sairaaloiden sairaanhoitopiirit

Lähde: sairaanhoitopiirien tilinpäätökset vuosilta 2018-2020

Pohjois-Savon sairaanhoitopiirissä suhteellinen velkaantuneisuus on muita yliopistosairaaloiden sairaanhoitopiirejä suurempi. Suhteellinen velkaantuneisuus kertoo, kuinka paljon käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Mitä pienempi velkaantuneisuuden tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet kuntayhtymällä on selviytyä takaisinmaksusta tulo-rahoituksella.

Kuva: Suhteellinen velkaantuneisuus (%) vuosina 2017-2020, yliopistosairaaloiden sairaanhoitopiirien kuntayhtymissä

Lähde: sairaanhoitopiirien tilinpäätökset vuosilta 2018-2020

Vuoden 2019 tilinpäätöksessä katettava alijäämä oli noin 16 milj. euroa, joka oli arvioitu katettavan osin perussopimuksen mukaisella lisäkannolla (6,7 milj. euroa) ja ylijäämäisellä talousarviolla (11,3 milj. euroa). Tilinpäätöksen 2020 mukaan COVID19 -epidemian vaikutuksista johtuen arvioidut sopeuttamistoimenpiteet eivät onnistuneet.

Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin vuoden 2019 mukainen taseessa oleva katettava alijäämä tuli kattaa vuoden 2020 loppuun mennessä, joten kuntayhtymän valtuusto päätti 15.6.2020 § 6 kattaa koko katettavan alijäämän perussopimuksen 24 §:n mukaisella lisäkannolla. Koska tilikauden 2020 tulos muodostui edelleen alijäämäiseksi 9,9 milj. euroa, ei kuntayhtymä saanut katettua alijäämää Kuntalain 110 §:n mukaiseen määräaikaan mennessä. Tilinpäätöksessä 2020 on esitetty, että kuntayhtymä on hakenut valtionvarainministeriöltä jatkoaikaa alijäämien kattamiseksi kuntalain 110a §:n mukaisesti. Talouden tasapainottamistoimenpiteenä on esitetty, että tilinpäätöksen mukainen katettava alijäämä 10 milj. euroa suoritetaan kuntayhtymän valtuuston päätöksellä perussopimuksen 24 §:n mukaisella lisäkannolla vuonna 2021.

Kuntayhtymän hallitus esittää jälleen valtuustolle perussopimuksen 24 §:n mukaista lisäkantoa.

Hinnoittelussa tulee huomioida, ettei ulkokuntamyynnistä voida lähettää lisälas-kua.

Suositus

Tarkastuslautakunta

→ suosittelee, että palvelujen hintoja tarkastetaan vastaamaan kustannuk-sia.

5. Valtuuston asettamien sitovien tavoitteiden toteutuminen

Kysin ja Kysterin valtuustoa nähden sitovat tavoitteet vuodelle 2020 on asetettu taloussuunnitelmassa 2020-2022. Sitovien tavoitteiden toteutuminen on kerrottu tilinpäätöksen luvuissa seitsemän ja kahdeksan KYSin osalta sanallisesti ja taulukoiden. Kysterin osalta sitovien tavoitteiden toteutuminen on esitetty sanallisesti luvussa kahdeksan. Tarkastuslautakunnan tavoitteiden arviointi on perustunut tilinpäätöksessä sanallisesti ja numeerisesti esitettyyn tietoon sekä lautakunnan tarkastustapamisissa ja arviointityössään muutoin hankkimaansa tietoon.

KYSin valtuustoon nähden sitovat tavoitteet

Tarkastuslautakunnan arviot sitovien tavoitteiden toteutumisesta on esitetty yhteenvetona liitteessä yksi (s. 44) ja nostoina arviointikertomuksen asianomaista tilaa kuvaavissa kappaleissa. Tarkastuslautakunta arvioi, että lähes kaikki KYSin valtuustoon nähden sitovat tavoitteet toteutuivat joko alkuperäiseen tai muutettuun talousarvioon nähden. Tilinpäätöksessä esitetyssä taulukossa ei ole hallituksen sanallista arviointia sitovien tavoitteiden toteutumisesta tai toteutumatta jääneiden tulostavoitteiden syistä. Hallituksen arvioita talousarvion ja sitovien tavoitteiden toteutumisesta on esitetty tilinpäätöksen muissa luvuissa.

Valtuusto päätti sitovien tavoitteiden ja talousarvion muutoksista toimivaltansa osalta 14.12.2020 § 29. Kirjanpitolautakunnan kuntajaoston antaman yleisohjeen mukaan kunnan ja kuntayhtymän tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisesta, muutokset talousarvioon tulee tehdä talousarviovuoden aikana heti, kun muutostarve on tiedossa.

Kuntayhtymän valtuusto on kokoontunut tilikauden lopussa päättämään toimivaltansa osalta talousarvion muutoksista.

Talousarviomuutosten tarve on mahdollista arvioida osavuosisikatsausten ja talousennusteiden perusteella aiemmin tilikauden aikana.

Suositus

Tarkastuslautakunta

- ➔ suosittelee, että talousarvion muutokset viedään valtuustoon, kun tarve muutokseen on tiedossa.

Kysterin valtuustoon nähden sitovat tavoitteet

Perusterveydenhuollon liikelaitos Kysteri vastaa seitsemän kunnan perusterveydenhuollon ja vanhusten laitoshoidon palvelujen tuottamisesta.

Valtuuston Kysteri -liikelaitokselle asettamat tavoitteet on asetettu sanallisesti. Valtuustoon asettamien sitovien tavoitteiden on arvioitu toteutuneen tilinpäätöksessä esitetyn tavoin. Kysterin tilikauden 2020 yli-/alijäämä on 0,00 euroa, tilinpäätökseen huomioitujen Kysterin alueen kunnilta kannettavien tai palautettavien jäsenkuntaosuuksien vaikutuksesta.

Kysterissä sen palvelukeskusten toimintaa seurataan vuosille 2020-2021 asetetuilla seurantamittareilla. Seurantamittarit eivät ole valtuustoon nähden sitovia. Seurantamittareissa on liikelaitoksen strategiaan tavoitteisiin liittyviä, kriittisiä menestystekijöitä mittaavia mittareita. Esimerkiksi potilas- ja asiakaslähtöisyyden osalta mittariksi on asetettu puhelinpalvelujen toimivuuden mittari. Mittaustuloksia seurataan takaisinsoittojärjestelmästä saatavien raporttien kautta. Toiminnan laatua mitataan ja kehitetään muun muassa Haitta- ja tapaturma- ja potilasasiamiehen raporttien avulla.

Liikelaitos Kysterille valtuuston talousarviossa asetetuista sitovista tavoitteista ei ole johdettu määrittäviä tai mitattavia tavoitearvoja.

Suositus

Tarkastuslautakunta

- suosittelee, että myös liikelaitos Kysterille asetetaan selkeitä ja mitattavia talousarviotavoitteita.

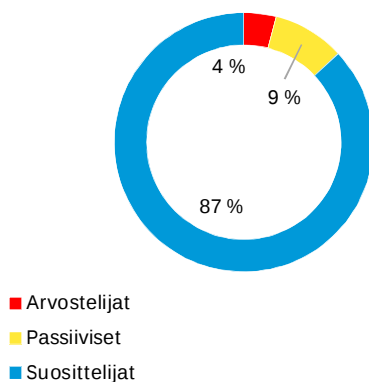

6. Muu toiminnan muu arviointi

NPS-lukua käytetään eri tavoin eri yliopistosairaanhoitopiireissä.

Esimerkiksi HUSissa on käytössä NPS (pl. päivystys) ja NPS päivystys. HUSin NPS (pl. päivitys) luvun tavoiteluku oli 70. KYSissä on käytössä yksi NPS-luku, jonka tavoiteluku on 80.

Kuva: KYSin NPS-luku 83

Lähde: [Asiakkaamme kertovat - Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri \(psshp.fi\)](#)

Tarkastuslautakunnan kesällä 2020 päättämän työohjelman mukaisesti tarkastuslautakunta on kuullut Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymän vastaavia viranhaltijoita kuntayhtymän ja sairaalan toiminnasta ja taloudellisesta kehityksestä. Lisäksi tarkastuslautakunta on saanut muuta materiaalia arviointiensa tueksi.

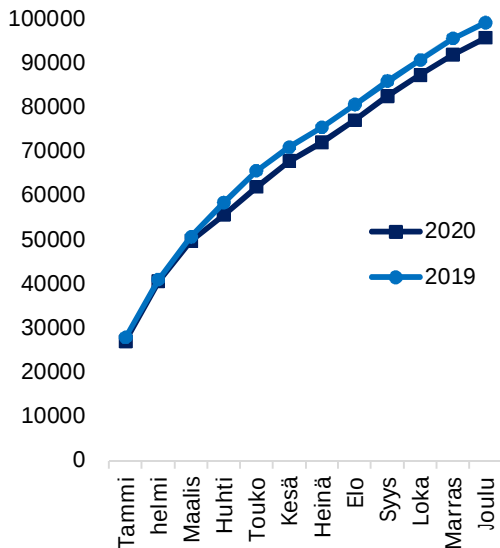
Potilas- ja asiakaslähtöisyys

Yksi Kuopion yliopistollisen sairaalan strategiaan perustuvista ja toimintaa ohjaavista tavoitteista on potilas- ja asiakaslähtöisyys, jonka toiminnan keskeisenä tavoitteena on hyvän erikoissairaanhoidon tarjoaminen jokaiselle sitä tarvitsevalle. Potilas- ja asiakaslähtöisyydelle ei ole asetettu valtuustoon nähden sitovia tavoitteita taloussuunnitelmassa 2020-2022.

Potilas- ja asiakaslähtöisyyden perustana käytetään säännön mukaisesti kerättävää asiakaspalautetta. KYSissä potilaspalautetta on kerätty erilaisilla tyytyväisyyskyselyillä sekä palautteen avulla. Tilinpäätöksen mukaan vuoden 2020 aikana potilastyytyväisyyskyselyyn keräämistä yhtenäistettiin lähes kaikissa hoitotyötä tekevissä yksiköissä. Asiakaspalautteiden ja potilastyytyväisyyskyselyiden analysoinnissa on käytetty tekoälyä. Avoimista asiakaspalautteista 62 prosenttia oli sävyiltään positiivisia, 18 prosenttia neutraalia ja 20 prosenttia negatiivisia.

Yhtenä potilas- ja asiakaslähtöisyyden mittarina käytetään NPS-lukua (Net Promoter Score-suositeluindeksi). Sairaalassa NPS -luvun tavoitteeksi (ei sitova) on asetettu 80. Tavoite toteutui, sillä KYSin vuoden 2020 NPS-luku oli 83. NPS-luku saadaan kysymyksestä ”Voin suositella Kuopion yliopistollista sairaalaa hoitopaikkana myös muille?”. 87 prosenttia kysymykseen vastanneista suositteli KYSiä hoitopaikkana myös muille.

Hoidetut henkilöt, KYS 1-12/2020, kumulatiivinen

Lähde: Assi

Palveluiden toimivuus

Palveluiden toimivuuden näkökulmasta keskeisenä tavoitteena on tarjota asiakkaille vaikuttavaa hoitoa ajantasaista tietoa hyödyntäen. Palveluiden vaikuttavuutta arvioidaan ja kehitetään muun muassa hyödyntämällä tutkittua tietoa. KYSissä pyritään jonotomiin hoitoprosesseihin. Taloussuunnitelmassa 2020-2022 Palvelujen toimivuuden sitovaksi tavoitteeksi alkuperäisessä talousarviossa oli asetettu hoidettujen henkilöiden määrä 91 200. Muutetussa talousarviossa tavoitteeksi asetettiin 94 000. Tavoite toteutui, sillä hoidettujen henkilöiden määrä oli 95 882. Vuonna 2019 hoidettujen henkilöiden määrä oli 99 304.

Palvelujen toimivuutta mitataan useiden taloussuunnitelmassa asetettujen, ei sitovien mittareiden kautta. KYS on kehittänyt sähköisiä palveluitaan osana asiakaslähtöistä kehittämistyötä. Sairaalan ja Kysteri liikelaitoksen etävastaanottotoiminta kasvoi merkittävästi vuoden 2020 aikana COVID19 -pandemian myötävaikutuksella. Sähköisiä palveluita, erityisesti digihoitopolkuja on kehitetty osana uusia hoitopolkuja.

Tilinpäätöksen mukaan Kuopion yliopistollisen sairaalan jonotilanne on ollut haasteellinen vuosien ajan ja lisäksi vuoden 2020 aikana COVID19 -pandemian on arvioitu aiheuttaneen hoitovelkaa. Hoidon järjestämiseen liittyviä haasteita ovat aiheuttaneet muun muassa pandemiasta aiheutuneet hoidon tarjonnan supistukset ja joidenkin alojen erikoislääkärivaje.

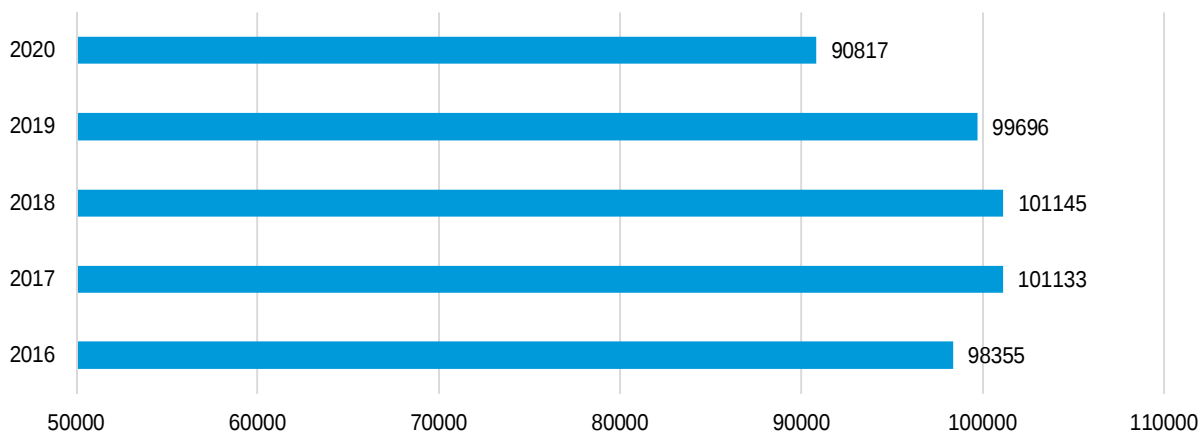
6.1. Sairaalan toiminta vuonna 2020

Keväällä 2020 Suomeen rantautunut COVID19 -pandemia vaikutti sairaalan toimintaan aiheuttaen suuria toiminnallisia muutoksia. Muutokset johtuivat pääasiassa saapuneiden läheteiden vähentymisestä, henkilökunnan täydennyskoulutuksesta, tilavarausten muutoksista sekä epidemian varautumiseen vaikuttaneista materiaalihankinnoista. Syksyn 2020 aikaan tilanne pääosin normalisoitui monella erikoissairaanhoidon alueella.

Koronaepidemian alkaessa läheteiden määrä vähentyi sairaanhoitopiireissä. THL on arvioinut, että koronavirusepidemian aikana potilaiden käynnit muun muassa terveyskeskuksissa vähenivät ja sillä on arvioitu olleen vaikutusta saapuneiden läheteiden määrään erikoissairaanhoidossa. Vuoden 2020 aikana KY-Siin saapui yli 90 000 lähetettä, tavoitteen ollessa 86 950 lähetettä.

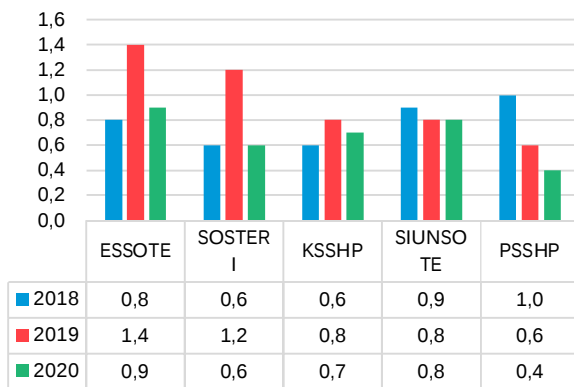
Sairaalalle toimintavuosi 2020 on ollut poikkeuksellinen taloudellisesti ja toiminnallisesti.

Kuva: Läheteiden määrä Kuopion yliopistollisessa sairaalassa vuosina 2016-2020

Lähde: Assi

Kuva: Läheteiden käsittely erityisvastuualueen sairaanhoitopiireissä yli 21 vuorokaudessa, %.

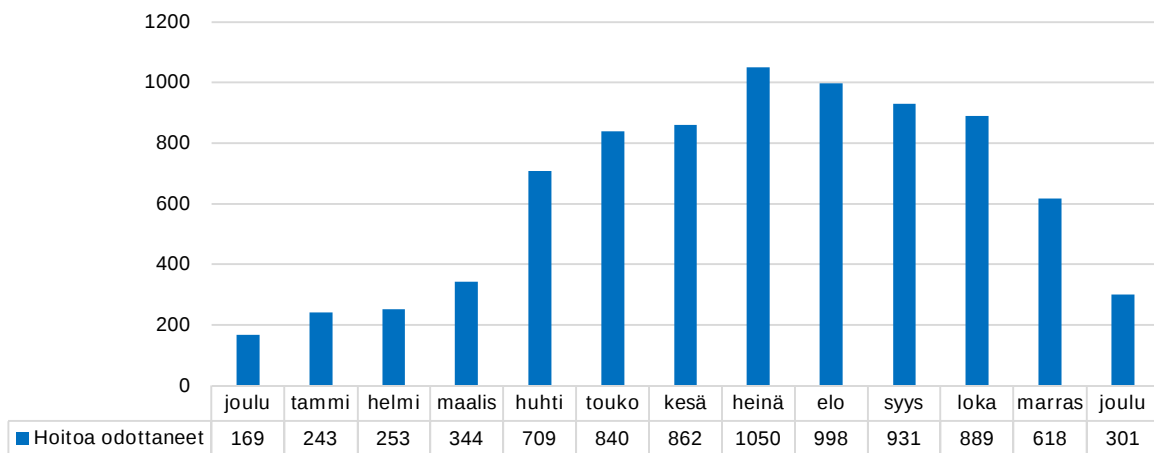
Lähde: THL

Pohjois-Savon sairaanhoitopiirissä läheteiden käsittelyn rajan ylittäneiden määrä on ollut laskeva vuosina 2018-2020.

Hoitoon pääsystä säädetään terveydenhuolto-laissa. Kiireettömässä hoidossa sairaalan tai terveyskeskuksen toteuttamaan erikoissairaanhoidon pääseminen edellyttää lääkärin lähettämistä. Hoidon tarpeen arviointi on aloitettava kolmessa viikossa läheteen saapumisesta. Suurin osa käsitellyistä läheteistä käsitellään lain edellyttämässä puitteissa kaikissa erityisvastuualueen sairaanhoitopiireissä. Pohjois-Savon sairaanhoitopiirissä läheteiden käsittelyn ylittäneiden määrä on ollut laskeva vuosina 2018-2020.

Kiireettömien leikkausten peruminen vaikutti sairaalassa tehtyjen toimenpidemäärien vähenemiseen keväällä 2020. Toimenpidemäärien väheneminen vaikutti sairaalan toimintaan siten, että kesällä 2020 toimenpiteeseen odotti jopa yli 1 000 henkilöä. Syksyn aikana sairaalassa on tehty jonojen purkua ja vuoden vaihteessa leikkaukseen odotti noin 300 henkilöä.

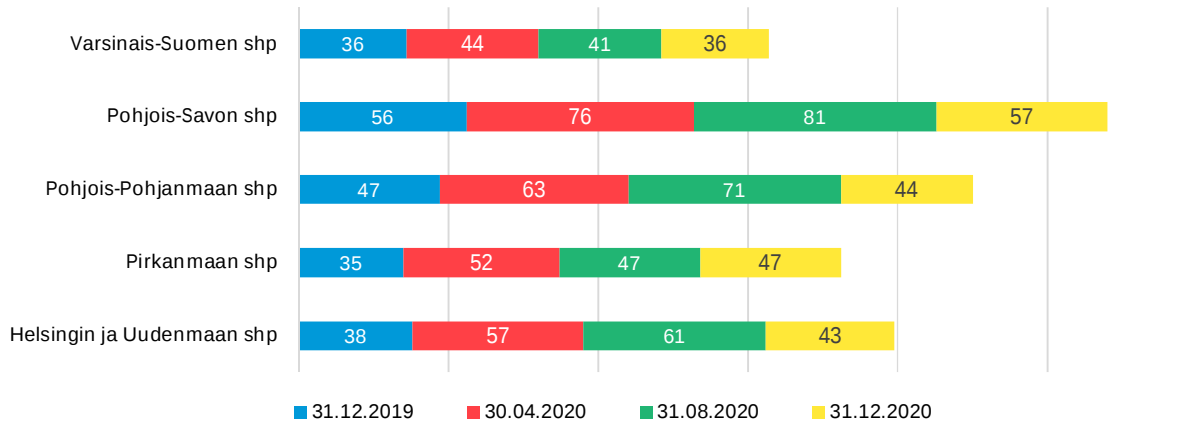
Kuva: Hoitoa odottaneiden, ylitykset, lukumäärän kehitys 12/2019 – 12/2020 Kuopion yliopistollisessa sairaalassa

Lähde: Tableau-raportointi

Erityisvastuualueen sairaanhoitopiireissä vuorokausimediaanit kasvoivat koronaepidemian vaikutuksesta johtuen lähes kaikissa yliopistosairaaloiden sairaanhoitopiirien kuntayhtymissä, kun kiireettömät leikkaukset peruttiin ja tilojen käyttötarkoitusta muutettiin koronapotilaiden hoitoa varten. Vuoden lopun raportointipisteessä hoitoa odottavien odotusajan vuorokausimediaanit olivat palanneet lähes edellisvuotta vastaavalle tasolle useissa sairaanhoitopiireissä.

Kuva: Hoitoa odottaneiden odotusajan vuorokausimediaanit yliopistosairaaloiden sairaanhoitopiirien kuntayhtymissä 2019-2020

Lähde: THL

Hoidon tarpeen arvioinnissa ylitysraja on 90 vuorokautta. THL:n tilastotietojen mukaan hoidon odotusajat pitenevät huhti- ja elokuun tarkasteluajanjaksoina. Yli 90 vuorokautta hoidon tarpeen arviointia odottaneiden prosenttiosuus kasvoi kahdessa ja laski kolmessa yliopistosairaalan sairaanhoitopiirin kuntayhtymässä. Pohjois-Savon sairaanhoitopiirissä ylitykset koskevat kiireettömän hoidon odotusta.

Pohjois-Savon sairaanhoitopiirissä hoidon tarpeen arviointia yli kolme kuukautta odottaneiden määrä on laskenut lähes vuoden 2016 tasolle.

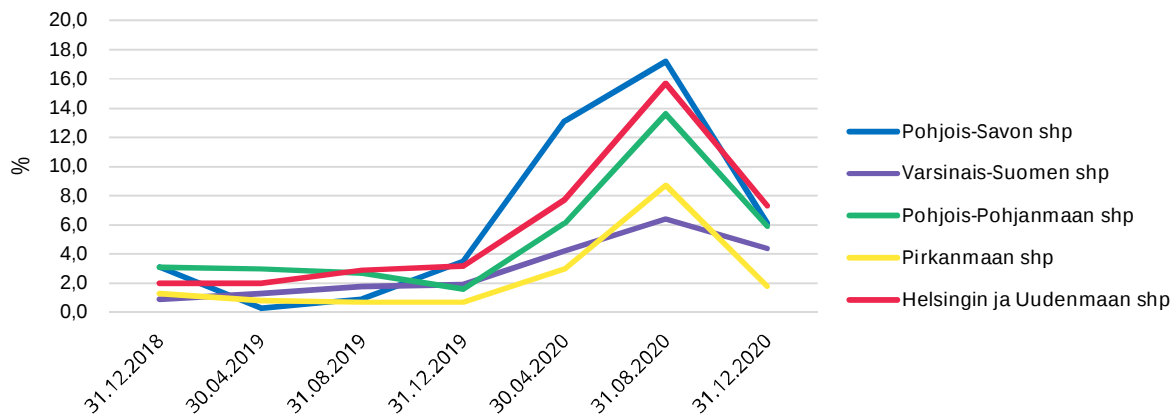
Kuva: Yli 90 vrk, % hoidon tarpeen arviointia odottaneet yliopistosairaaloiden sairaanhoitopiirien kuntayhtymissä

	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2018	31.12.2019	31.12.2020
Helsingin ja Uudenmaan shp	9,4	10,6	17,2	20,6	27,9
Pirkanmaan shp	1,4	3,2	4,6	7,7	13,6
Pohjois-Pohjanmaan shp	6,2	7,7	11,4	10,1	6,0
Pohjois-Savon shp	1,0	10,4	6,2	4,7	1,4
Varsinais-Suomen shp	2,5	1,4	2,5	5,3	4,4

Lähde: THL

Yli 180 vuorokautta hoitoa odottaneiden prosentuaaliset määrät laskivat vuoden loppuun mennessä myös muissa yliopistosairaaloiden sairaanhoitopiireissä, kuten Pohjois-Pohjanmaan ja Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiireissä. Hoitoa odottaneiden määrät kuitenkin kasvoivat edelliseen vuoteen nähden kaikissa sairaanhoitopiireissä.

Kuva: Yli 180 vuorokautta hoitoa odottaneet yliopistosairaaloiden sairaanhoitopiirien kuntayhtymissä 2018-2020, %

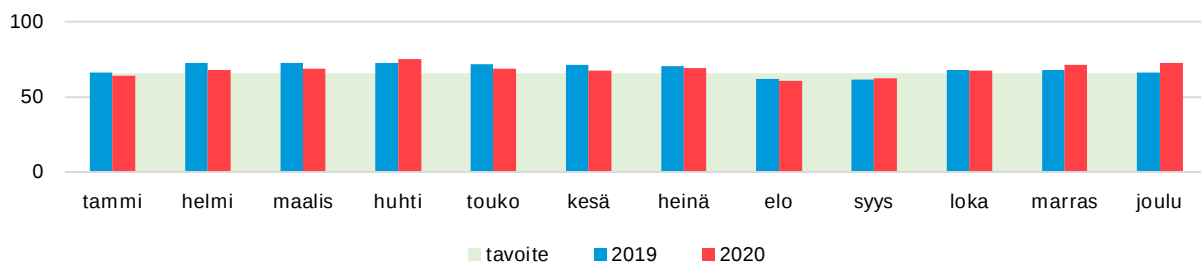

Lähde: THL

Tavoiteajassa toteutuneiden käyntien osuutta seurataan säännöllisesti sairaalan eri palvelukeskuksissa. Sairaalan osalta toteutuneiden käyntien osalta tavoite (66 prosenttia koko sairaalan osalta) on saavutettu lähes joka kuukausi vuonna 2020. Tilinpäätöksen mukaan hoitotakuun toteutumisen suhteen erityisesti ortopedian ja traumatologian sekä käsikirurgian alueella on ollut vaikeuksia. Pääasiallisena syynä on erikoislääkäreiden puute.

Vaikka alkuperäisiä talouden tavoitteita ei saavutettu, on sairaala onnistunut toiminnallisesti huolimatta COVID19 -pandemian vaikutuksista.

Kuva: Tavoiteajassa toteutuneet käynnit Kuopion yliopistollisessa sairaalassa vuonna 2020, %

Lähde: Assi

Sydänkeskus ja Neurokeskus

Tarkastuslautakunta kuuli työohjelmansa mukaisesti *Neurokeskus (OK112)* ja *Sydänkeskus (OK111) -osaamiskeskusten* vastavia viranhaltijoita. Lisäksi lautakunnan kokouksessa kuultiin arvioinnin työohjelman ulkopuolelta *Ortopedia, traumatologia ja käsikirurgian (OK114) osaamiskeskusta*. Osaamiskeskukset kuuluvat Taseyksiköiden palvelukeskukseen.

Osaamiskeskukset ovat asettaneet tuloskortin näkökulmien mukaisesti omia toiminnallisia tavoitteita, joita seurataan aktiivisesti. Osaamiskeskuksissa potilaiden hoitotyötä seurataan magneettisairaalamallin mukaisilla mittareilla. Mallissa asiakas-tyytyväisyyttä ja hoitotyön laatua seurataan vuoden aikana neljästi. Magneettisairaalamallissa hoitotyötä seurataan laatuindikaattoreiden avulla, joita muun muassa ovat kaatumiset ja putoamiset 1000 hoitopäivää kohti, hoitotyön potilaspalaute, painehaavaprevalenssit sekä hoitotyöntekijöiden työtyytyväisyys.

Magneettisairaalan mukaista hoitotyötä on kehitetty tavoitteellisesti.

Tarkastuslautakunta pitää hyvänä, että sairaalan osaamiskeskusten leikkaustoiminnan tavoitteena on jonotomuus.

Taulukko: Osaamiskeskusten OK111, OK112 ja OK114 vuoden 2020 toimintalukuja

	Neurokeskus	Sydänkeskus	Ortopedia, traumatologia ja käsikirurgia
	OK111	OK112	OK114
Lähetteet	6 060	6 006	6 020
Hoitojaksot	4 345	3 859	4 081
Avohoidon käynnit	17 631	24 668	18 351
Tavoiteajassa toteutuneet käynnit (%)	78	78,1	62,82
Kaatumiset ja putoamiset (1000 hoitopv)	5,47	5,48	2,24
Henkilöstö	188,6	201,4	168,7
Terveysprosentti	95,5	95,6	95,5

Lähde: Assi

Hoitoa yli 180 vuorokautta odottaneiden lukumäärät osaamiskeskuksittain perjantaina viikolla 52 /2020	
Neurokeskus	2
Sydänkeskus	20
Ortopedia, traumatologia ja käsikirurgia	132

Lähde: Tableau-raportointi

Jonottomuus on ollut osaamiskeskusten kantavana teemana useita vuosia. Tilinpäätöksen mukaan Taseyksikköjen useissa osaamiskeskuksissa on vuoden 2020 aikana ollut henkilöstön rekrytointihaasteita. Erikoislääkäreiden vajetta on erityisesti muun muassa käsikirurgian ja ortopedian aloilla. Hoitotakuun turvaamiseksi on jouduttu käyttämään poikkeuksellista ylityötä sekä erillisiä konsultaatiosopimuksia.

Erityisvastuualueen järjestämissopimus

Terveystieteiden tutkimuskeskus (1326/2010) mukaan erityisvastuualueen sairaanhoitopiirien on järjestettävä yhteistyössä alueensa erikoissairaanhoito. Erikoissairaanhoidon yhteensovittamiseksi erityisvastuualueen sairaanhoitopiirien kuntayhtymien on tehtävä erikoissairaanhoidon järjestämissopimus. Vuonna 2017 alkaneelle valtuustokaudelle laadittavaa järjestämissopimusta on käsitelty Pohjois-Savon sairaanhoitopiirissä vuodesta 2018 lähtien vuosittain.

Järjestämissopimukseen ei vuoden 2020 aikana päästy. Valtionneuvosto antoi tammikuussa 2021 asetuksen erikoissairaanhoidon työnjaosta ja eräiden tehtävien keskittämisestä annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta. Kuntayhtymän valtuusto käsittelee sopimuksen hyväksymisen 29.3.2021.

Järjestämissopimuksen seurauksena Kuopion yliopistolliselle sairaalassa tehtävien, vaativien syöpäleikkausten määrien arvioidaan lisääntyvän.

Erityisvastuualueen järjestämissopimus on laadittu viiveellä.

Järjestämissopimuksen vastuut kasvattavat KYSin henkilöresurssitarvetta.

Suositus

Tarkastuslautakunta

- ➔ suosittelee, että sairaanhoitopiiri huolehtii riittävästä hoito- ja lääkärityön resursseista erityisvastuualueen järjestämissopimuksen turvaamiseksi.

6.2. Konserniohjaus

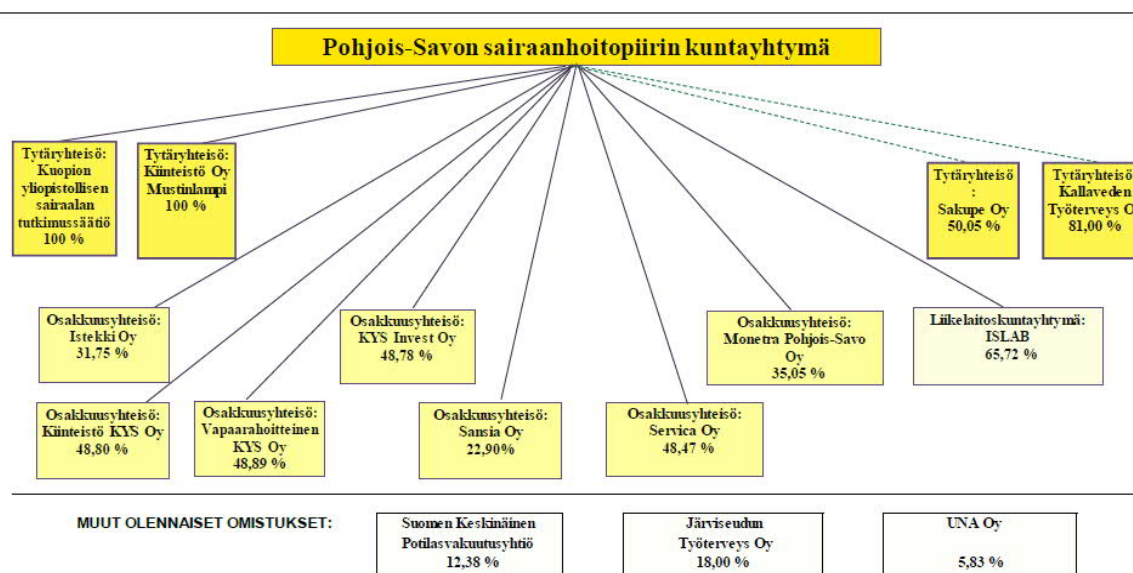
Omistajapolitiikka on osa valtuuston hyväksymää strategiaa, joka on sairaanhoitopiirin keskeinen johtamisen välinen. Omistajapolitiikalla linjataan se, mitä sairaanhoitopiiri omistajana tai sijoittajana omistamiseltaan tavoittelee.

Konsernin toimintaa ohjaavat valtuuston hyväksymät hallintosääntö ja konserniohje. Kuntayhtymän konserniohjeella luodaan puitteet omistajaohjaukselle kuntayhtymän tavoitteiden mukaisesti. Konserniohje koskee kuntayhtymää ja sen tytäryhteisöjä, näiden tytäryhteisöjä sekä säätiöitä. Osakkuusyhteisöissä ja liikelaitoskuntayhtymissä kuntayhtymän edustajien tulee pyrkiä siihen, että konserniohjeen periaatteita noudatetaan myös näissä yhteisöissä.

Kuntayhtymän konserniin kuuluu kolme tytäryhtiötä ja yksi säätiö. Kuntayhtymä on osakkaana yhdessä liikelaitoskuntayhtymässä. Lisäksi kuntayhtymällä on omistuksia, joissa omistuksen määrä on alle 50 prosenttia.

Konserniohjeen ja hallintosäännön lisäksi erikseen on säädetty omistajaohjausjaostosta, jonka yhtenä perustehtävänä on vastata konsernin omistajapolitiikan, omistajaohjauksen periaatteiden ja konserniohjeen kehittämisestä ja valmistelusta.

Kuva: Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymän konsernirakenne

Lähde: tilinpäätös 2020

Omistajaohjausjaoston toiminta

Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin omistajaohjausjaosto on perustettu huolehtimaan kuntayhtymän liikelaitosten, yhtiöiden, säätiöiden ja muiden yhteisöjen omistajaohjauksesta. Tarkastuslautakunnan työohjelman mukaisesti lautakunta on kuullut sairaanhoitopiirin johtoa syksyllä 2019 perustetun omistajaohjausjaoston toiminnasta ja syksyllä 2020 omistajaohjauksen osalta tehdystä sisäisestä tarkastuksesta.

Omistajaohjausjaoston tehtävät on määritetty hallintosäännön 6. luvun 2 §:ssä ja se koostuu sairaanhoitopiirin hallituksen puheenjohtajasta ja kahdesta muusta yhtymähallituksen keskuudesta valitsemasta jäsenestä. Vuoden 2020 aikana omistajaohjausjaosto on kokoontunut kuusi kertaa. Kokouksissa omistajaohjausjaosto on käsitellyt muun muassa konserniohjeen toimeenpanoa, nimennyt yhtiökokousedustajia sekä kuullut tytäryhtiöiden antamia tilannekatsauksia. Omistajaohjausjaosto seuraa ja arvioi yhtiöiden tavoitteiden toteutumista ja taloudellisen aseman kehitystä ja tekee niiden perusteella tarvittaessa esityksiä kuntayhtymän hallitukselle.

Omistajaohjausjaosto on hyväksynyt 10.12.2020 § 37 toimintansa vuosikellon vuodelle 2021. Vuosikellossa on määritetty omistajaohjausjaoston kokousten ajankohdat. Vuosikello ohjaa omistajaohjausjaoston toimintaa systemaattisempaan suuntaan. Vuosikellon avulla voidaan varmistua siitä, että hallintosäännössä määritellyt tehtävät tulevat täytetyiksi.

Hallintosäännön mukaan konsernijohtoon tehtäviin kuuluu teettää ulkopuolinen arviointi omistajaohjauksen toteutumisesta kerran valtuustokaudessa. Ulkopuolinen arviointi suoritettiin syksyllä 2020. Toimeksiannon tavoitteena oli arvioida ja kartoittaa Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin omistajaohjauksen prosesseja ja käytäntöjä sekä niiden asianmukaisuutta. Ulkopuolinen arviointi on käsitelty omistajaohjausjaostossa 10.12.2020 § 36.

Omistajaohjausjaoston toiminta on koettu hyväksi sairaanhoitopiirissä, mutta siinä on edelleen kehitettävää.

Omistajaohjausjaosto edistää konserniyhteisöjen, intressiyhtiöiden ja kuntayhtymän välistä yhteydenpitoa.

Konserniyhteisöjen tavoitteiden toteutuminen

Valtuusto asettaa taloussuunnitelmassa tytäryhteisöille toiminnan ja talouden tavoitteita, jotka on johdettu strategiasta ja siihen liittyvästä omistajapolitiikasta sekä yhteisön liiketoiminnasta. Asetetuilla tavoitteilla pyritään varmistamaan, että tytäryhteisöjen toiminta on kuntakonsernin edun mukaista.

Tytäryhteisön tulee antaa seurantaa varten vuosittain raportille asetettujen tavoitteiden toteutumisesta, toiminnan ja talouden kehittymisestä sekä arvio niihin liittyvistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä. Konsernin tavoitteiden toteutuminen on raportoitu tilinpäätöksessä luvussa yhdeksän.

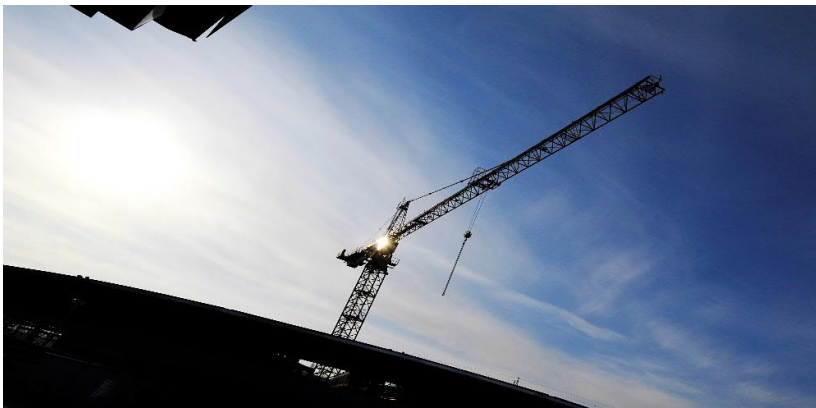
Taloussuunnitelmassa 2020-2022 tavoitteet on asetettu Sakupe Oy:lle, Kiinteistö Oy Mustinlammelle ja Kuopion yliopistollisen sairaalan tutkimussäätiölle. Lisäksi Kallaveden Työterveys Oy:llä on ollut muita konserniyhteisöjä vastaavia tavoitteita tilikaudelle 2020. Yhteisöille asetetut tavoitteet ovat määrällisiä ja mitattavia ja ne ovat sidoksissa yhtiöiden tilinpäätöslukuihin. Vuoden 2020 tapahtumat ovat vaikuttaneet myös konserniyhteisöiden toimintaan ja asetettujen tavoitteiden saavuttamiseen. Lähes kaikki tytäryhtiöt saavuttivat niille asetetut tavoitteet poikkeuksellisesta tilikaudesta huolimatta.

Taloussuunnitelmassa 2020-2022 konserniyhteisöille on asetettu toiminnallisia ja taloudellisia tulostavoitteita, joista taloudellisille tavoitteille on asetettu mitattavat tavoitteet.

6.3. Kiinteistöhallinto

Tarkastuslautakunnan työohjelman mukaisesti lautakunta on kuullut vastaavia viranhaltijoita Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin kiinteistöhallinnon osalta. Kiinteistöhallinto on KYS sairaalan hallinnollinen tukipalvelu. Se vastaa muun muassa KYSin käytössä tai omistuksessa olevien kiinteistöjen omistamisesta, kehittämisestä ja hallintaan liittyvistä tehtävistä sekä KYSin investointisuunnitelman ja rakennushankkeiden toteuttamisesta. Kiinteistöhallinto valmistelee KYSin sairaala-alueen kiinteistöohjelman.

KYS sairaalan kiinteistöt ja toiminta ovat keskittyneet Puijon, Julkulan ja Tarinan sairaala-alueiden kiinteistöihin. Lisäksi sairaalan toimintaa on järjestetty vuokratiiloissa eripuolilla maakuntaa. Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin toiminta suunnitellaan keskitettävän KYS Puijon sairaalan alueelle tulevina vuosina. Kuntayhtymän hallitus päätti 23.11.2020 § 175 Tarinan kiinteistöjen myynnistä, sillä tulevaisuudessa Pohjois-Savon sairaanhoitopiirillä ei ole käyttöä Tarinan rakennuksille ja maa-alueille. Myös Julkulan sairaalan toimintojen siirron osalta valmistaudutaan Psykiatriatalon rakentamiseen. Tavoitteena on toimintojen siirtäminen pois nykyiseltä Julkulan sairaala-alueelta ja palvelujen integroiminen muun sairaala-alueen toimintaan. Vuoden 2020 tilinpäätöksen mukaan suunnitelman mukaisten poistojen lisäksi rakennusten hankintamenoihin on tehty n. 2,6 milj. euron lisäpoisto.

Kiinteistöhallinto valmistelee KYSin kiinteistöohjelman.

Suositus

Tarkastuslautakunta

- suosittelee, että kiinteistöhallinto antaa kiinteistöohjelman tiedoksi valtuustolleen valmistuttua.

Puijon sairaalan sairaala-alueen kiinteistökehittämistä toteutetaan muun muassa KYS uudistuu -hankkeen kautta. Pohjois-Savon sairaanhoitopiirissä käynnissä olevat keskeisimmät rakennusprojektit ovat vuonna 2018 käynnistynyt KYS Uusi Sydän 2025 -projekti ja vuonna 2020 käynnistynyt Psykiatriatalo-projekti.

Kuva: KYS uudistuu –hankkeeseen liittyvät projektit

Lähde: KYS hankesuunnitelma

Kiinteistöhallinnon tavoitteena on tuottaa sairaalan toimintaa tukevia tiloja kokonaistaloudellisesti uudisrakentamalla ja peruskorjaamalla. Sairaalan toimitilat suunnitellaan yhteistyössä tilankäyttäjien ja muiden sidosryhmien kanssa. KYS Uusi Sydän -hankkeen hankesuunnitelman mukainen päätetty investointikustannus on 164 milj. euroa. Tilinpäätökseen on kirjattu, että hankkeen kokonaiskustannusennuste on 176,6 milj. euroa. Uusi Sydän hankkeen ensimmäinen osa otettiin käyttöön alkuvuodesta 2020. Psykiatriatalon hankesuunnitelman mukainen investointikustannus on 42,2 milj. euroa. Rakentamisen on arvioitu alkavan syksyllä 2021. Tilinpäätöksen mukaan Kuopion kaupungin kaavoitusosasto on vuoden 2020 lopulla todennut, ettei aiempaa asemakaavan poikkeuslupaa ole mahdollista käyttää Psykiatriatalo-projektissa, vaan Puijon sairaalan alueelle on käynnistettävä kaavamuuotos. Tähän liittyen psykiatriatalo-hankkeelle on tunnistettu riskejä hankesuunnitelman mukaisen aikataulun toteutumiselle.

Tarkastuslautakunta pitää hyvänä sitä, että investointien suunnitteluvaiheessa huomioidaan tilojen käyttäjien tarpeet.

Taloussuunnitelman 2020-2022 mukainen käyttöomaisuusinvestointien kokonaismäärä vuodelle 2020 oli 58,015 milj. euroa ja niistä toteutui 41,5 milj. euroa alittaen talousarvion 14,9 milj. eurolla. Kiinteistöinvestointien loppusumma on määritetty valtuustoon nähden sitovaksi tavoitteeksi. Rakennusinvestoinnit toteutuivat lähes 11,4 milj. euroa talousarviota pienempinä, pääosin rakentamiseen liittyvien viivästysten vuoksi. Kiinteistöhallinnosta saadun tiedon mukaan suurimpana poikkeamana oli Uusi Sydän -projektin toisen vaiheen aloittamisen siirtyminen vuodelle 2020 Sosiaali- ja terveysministeriön poikkeuslupan saannin viivästymisen seurauksena. Kiinteistöhallinto joutui myös lykkäämään kiireettömiä korjaus tai perusparannustöitä COVID19 -pandemian seurauksena.

Investoinnit ovat toteutuneet suunnitellusti.

6.4. Henkilöstöhallinto

Henkilöstö on sairaalan tärkein voimavara. Vuoden 2020 lopussa KYSissä työskenteli yhteensä 4 369 henkilöä, joista suurin osa hoitotyön ammattilaisia. Kokonaismäärä sisältää vakituisten ja määräaikaisen henkilöstön, joilla on ollut palvelussuhde voimassa 31.12.2020 (myös alle 13 päivän mittaiset palvelussuhteet). Henkilöstöstä vakituisten osuus oli 3 364. KYSin tavoitteena on riittävä määrä osaavaa ja ammattitaitoista henkilöstöä, joka edistää KYSin strategiaa. Sairaanhoidopiirin, liikelaitos Kysteri mukaan lukien, henkilöstön kokonaismäärä vuoden lopussa oli 4 728.

Vuosi 2020 oli poikkeuksellinen myös henkilöstöhallinnon näkökulmasta, kun keväälle suunnitellut täydennyskoulutukset peruttiin ja yli 3 200 henkilöä täydennyskoulutettiin koronavirusinfektioon sairastuneen potilaan hoitoon. Työhyvinvoinnin kehittämisen painopistealueena oli terveyden edistäminen työpaikalla ja epidemian seurauksena huomio kiinnittyi erityisesti työntekijöiden henkisen työkuormituksen hallintaan koronavirusepidemian aikana.

Mitä Kuuluu? –työhyvinvointikysely ja työterveyshuolto

Henkilöstöhallinnon yksikön keskeisenä tavoitteena on motivoitunut, osaava ja sitoutunut henkilöstö, joka voi hyvin merkityksellisessä työssään. Vuoden 2020 aikana henkilöstölle toteutettiin ensimmäisen kerran Työterveyslaitoksen (TTL) *Mitä kuuluu?* –työhyvinvointikysely. Kysely on tarkoitettu toteuttaa joka toinen vuosi.

Syksyllä tehtyyn kyselyyn vastasi 2 668 henkilöä (68 prosenttia henkilöstöstä) ja siitä saatujen tulosten tietoja käytetään työhyvinvoinnin edistämiseen. *Mitä Kuuluu?* -kyselyn mukaan työstä löytyy voimavaratekijöitä, kuten kokemus työn merkityksellisyydestä ja mielekkyydestä.

Mitä Kuuluu? –työhyvinvointikysely on toteutettu syksyllä 2020.

Työhyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä on selvitetty säännöllisesti.

Kyselyn tulosten mukaan yhdeksi kehittämiskohteeksi oli nousut henkilöstön kokemus työn lisääntyneestä kuormittavuudesta. Henkilöstökertomuksen mukaan *Mitä Kuuluu?*-kyselyn tulokset suuntaavat vuoden 2021 työterveyshuollon palveluita ennalta ehkäisevän työterveyshuollon palveluihin. Työterveyspalvelut ostetaan Järvi-Seudun Työterveys Oy:ltä, jonka osakeista Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymä omistaa 18 prosenttia. Työterveyshuollon palvelutason on koettu parantuneen samalla kun siitä aiheutuneet kustannukset ovat kasvaneet. Osittain kustannusten kasvua selittää COVID19 -pandemia.

Suositus

Tarkastuslautakunta

- ➔ suosittelee avointa ja laajaa raportointia työhyvinvointitutkimuksen tuloksista henkilöstökertomuksessa.

Palkkakustannusten kehitys

KYSin palkkamenot toteutuivat liki vuoden 2019 tasoisina, vaikka muun muassa valtakunnalliset virka- ja työehtosopimukset aiheuttivat yleiskorotuksen tehtäväkohtaisiin palkkoihin. Tilinpäätöksen mukaan KYSin välittömät palkkamenot olivat noin 191,6 milj. euroa. Koko kuntayhtymän henkilöstökulut yhteensä olivat 255,6 milj. euroa. Vuoden 2020 henkilöstömenoihin vaikutti sairaalan sopeuttamistoimien lisäksi lääkärin työaikaan vaikuttanut työaikalain uudistus, joka tuli voimaan 1.1.2020. KV-tesin ja lääkärisopimuksen neuvottelujen tulos tuli voimaan 1.4.2020. Näiden seurauksena lisättiin 31 lääkärin virkaa. Kuntayhtymän hallitus päätti vakansseista 23.11.2020 § 178 siten, että vakanssit suunnataan yksiköille tarpeen mukaan sairaalan johtajan päätöksellä.

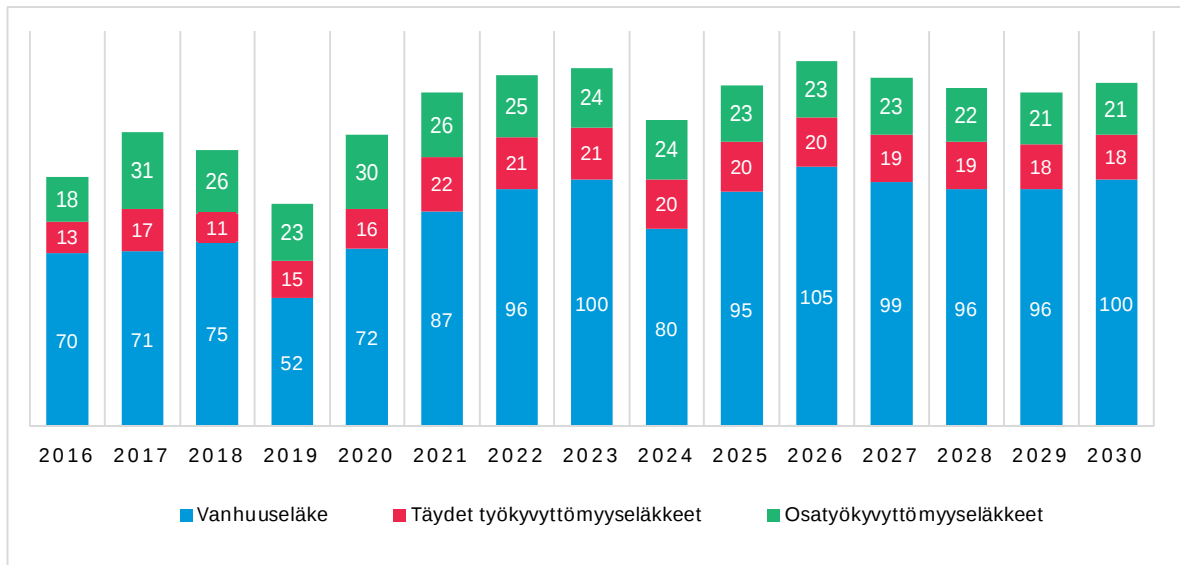
Henkilöstövoimavarojen hallinta

Taloussuunnitelmassa 2020-2022 valtuustoa nähden sitovaksi tavoitteeksi henkilöstövoimavarojen osalta KYSissä oli asetettu *Terveysprosentti 96*. Tilinpäätöksen mukaan toteutunut henkilöstön terveysprosentti oli 95,6. Henkilöstöön liittyvä sitova tavoite toteutui lähes kokonaan. Taloussuunnitelman 2020-2022 mukaan terveysprosentti on asetettu palvelukeskuksille hallitusta nähden sitovaksi tavoitteeksi siten että tavoitteen taso vaihtelee 93,5 – 98 prosentin välissä palvelukeskuksesta riippuen. Osa palvelukeskuksista saavutti asettamansa terveysprosentti -tavoitteen.

Taloussuunnitelman 2020-2022 mukaisesti henkilöstövoimavarojen hallinnan keskeisenä tavoitteena on motivoitunut, osaava ja sitoutunut henkilöstö. Tilikauden aikana tehtyjen rekrytointien määrä lisääntyi aikaisempiin vuosiin verrattuna. Osaltaan määrän kasvua selittää eläköityminen ja osaltaan vaihtuvuus. Vakituksia päättyneitä palvelussuhteita oli 236. Eläkkeelle siirtyi yhteensä 118 henkilöä KYSistä ja Kysteristä, joista täydelle työkyvyttömyyseläkkeelle 16. Muiden kuin vanhuuseläkkeiden osalta eläköityvien määrää pyritään aikaisempien vuosien tapaan vähentämään, keinoja ovat mm. aktiivisen tuen toimintamalli, jota on päivitetty sekä työhyvinvointikoordinaattorin tuki työkykyprosessissa. Kevan laatiman ammattitasoisen eläköitymisennusteen mukaan vuosina 2021-2025 eläköityy 215 sairaanhoitajaa, 70 lähihoitajaa ja 63 erikois- tai ylilääkärää.

Henkilöstövoimavaroille asetettavan tavoitteen tulisi mitata henkilöstön motivoituneisuutta, osaamista ja sitoutuneisuutta.

Kuva: eläkkeelle siirtyneiden lukumäärä vuosina 2016-2020 ja eläköitymisennuste vuosille 2021-2030

Lähde: Keva

6.5. Perusterveydenhuollon ja vanhusten laitoshoidon liikelaitos Kysteri

Tarkastuslautakunnan työohjelman mukaisesti lautakunta on kuullut vastaavia viranhaltijoita Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin Perusterveydenhuollon ja vanhusten laitoshoidon liikelaitos Kysterin toiminnasta. Kysterin alueen seitsemän kuntaa muodostavat kolme seudullista palvelukeskusta: *Koillis-Savo, Nilakka ja Leppävirta*. Kysteri liikelaitoksen toimintaa johtaa johtokunta. Palvelut tuotetaan tilaajatoimikunnan päätösten mukaisesti lähi-, seudullisina ja alueellisina palveluina.

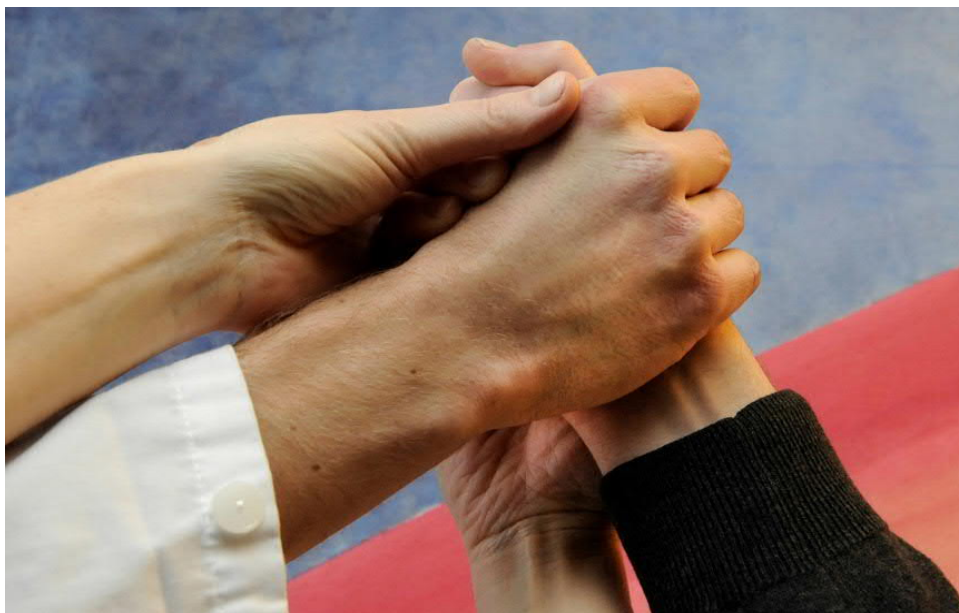
Samaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymään kuuluvilla kunnilla tulee olla Terveystieteiden tutkimuskeskukseen mukaisesti alueellinen terveydenhuollon järjestämissuunnitelma, joka perustuu alueen väestön terveysseurantatietoihin ja palvelutarpeeseen. Kysterin palvelujen järjestämistä koskevan vuosien 2014-2017 järjestämissuunnitelman voimassaoloa oli jatkettu, koska oletuksena oli maakunnan tuottavan jatkossa SOTE-palvelut. Valtakunnallisen SOTE-valmistelun ja kokonaisuudistuksen pysähtyttyä laadittiin uusi järjestämissuunnitelma vuosille 2020-2021 valtuustorytmin mukaisesti. Kuntayhtymän valtuusto hyväksyi Kysterin järjestämissuunnitelman 15.6.2020 § 13 vuosille 2020-2021.

Järjestämissopimuksella pyritään turvaamaan alueen asukkaiden tarvitsemat terveydenhuollon palvelut.

Suositus

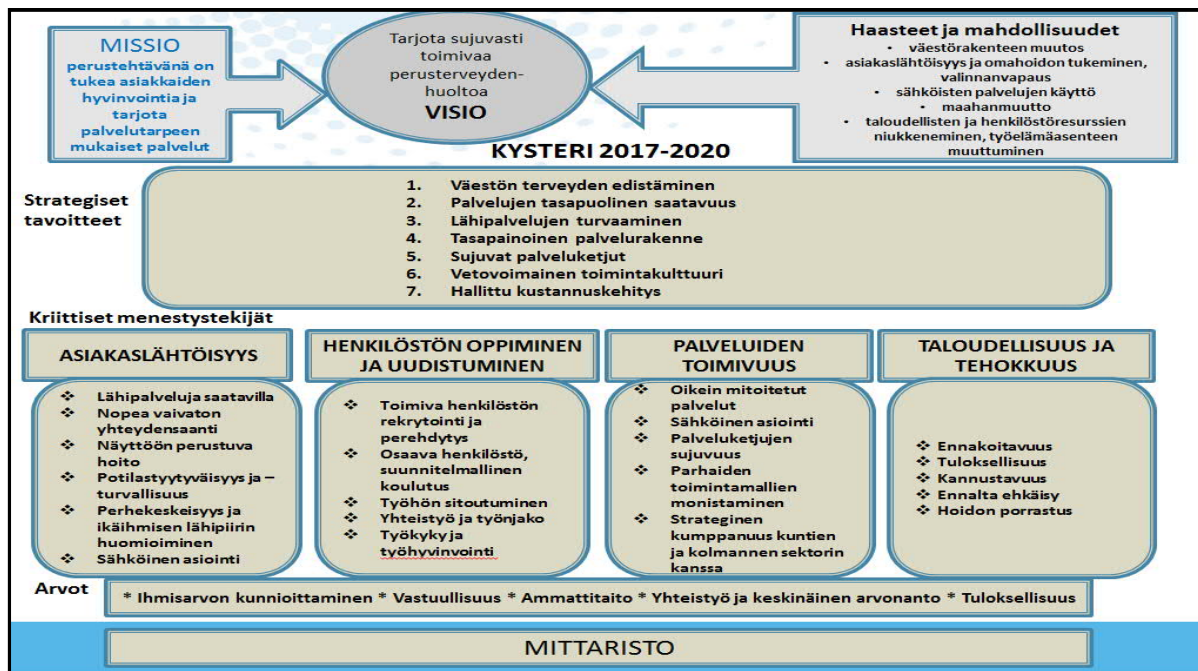
Tarkastuslautakunta

- ➔ suosittelee, että tulevan valtuustokauden järjestämissopimuksen valmistelu aloitettaisiin valtuustokauden alussa.

Kysterin strategia on ollut voimassa vuosina 2017-2020. Johtokunta päätti jatkaa strategian voimassaoloa vuodelle 2021. Strategiaan asetetut kriittiset menestystekijät ovat: *Asiakaslähtöisyys, henkilöstön oppiminen ja uudistuminen, palveluiden toimivuus ja taloudellisuus ja tehokkuus*. Toimintaan liitetyt strategiset tavoitteet ovat samat kuin Kysterin valtuustoa nähden sitovat tavoitteet taloussuunnitelmassa 2020-2022.

Kuva: Liikelaitos Kysterin strategia 2017-2020

Lähde: [Taloussuunnitelma 2020-2022](#)

COVID19 –pandemia vaikutti myös Kysterin toimintaan. Vuoden 2020 aikana lääkäreiden ja hoitajien vastaanottokäynnit vähenivät edelliseen vuoteen verrattuna. Vastaanottotoiminta siirtyi osin puhelimesta hoidettaviksi ja liikelaitoksen erillistilinpäätöksen mukaan puheluita kertyi 24 prosenttia enemmän kuin vuonna 2019.

Kysterissä jatkuvan kehittämisen painopisteenä on laadukas ja taloudellisesti toimiva perusterveydenhuolto. Kehittämistyötä tehdään oman toiminnan ohella. Kysteri osallistuu muun muassa Tulevaisuuden Sote-keskus hankkeeseen. COVID19 –pandemia edesauttoi Kysterissä etävastaanottojen ja muiden digitaalisten palveluiden käyttöä ja muun muassa mobiilivastaanotto tuli nopeutetusti käyttöön keväällä 2020. Tilinpäätöksen mukaan etävastaanottoja on kuitenkin toteutunut vähän.

Kysterin toiminnan kehittäminen on osa resurssienhallintaa, jonka avulla alueen asukkaille voidaan toteuttaa palvelut entisen ja uusin toimintamuodoin myös jatkossa.

7. Yhteenveto ja hallituksen lausunto vuoden 2020 arviointikertomuksen havainnoista

Yhteenveto tarkastuslautakunnan arvioinneista vuosilta 2017-2020

Toimikautensa alussa tarkastuslautakunta määrittelee arvioinnin painopisteet, keskeiset sisällöt ja kohdealueet. Vuosittaisten arviointikohteiden lisäksi tarkastuslautakunta on arvioinut muun muassa työn tuottavuutta, ensihoidon palvelutasotavoitteita, toimintajärjestelmän uudistamista ja henkilöstöasioita.

Tarkastuslautakunnan arviointien painopistealueet ovat liittyneet muun muassa sairaanhoitopiirin talouden tasapainoon, strategian ja taloussuunnitelmaan asetettavien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden yhteyteen, jäsenkuntalaskutukseen liittyviin seikkoihin sekä omistajaohjaukseen.

Kuntayhtymän perussopimus on ollut voimassa 1.6.2013 alkaen. Osana kuntien yhteistoimintaa, mukaan lukien kuntayhtymien perussopimukset, olisi tullut uuden kuntalain voimaantulon siirtymäsäännöksen mukaan saattaa kuntalain 8 luvussa säädetyn mukaiseksi viimeistään vuoden 2019 loppuun mennessä.

Tarkastuslautakunta on valtuustokauden aikana esittänyt huolensa sairaanhoitopiirin talouden tasapainosta ja talouden kehittymisestä. Alijäämäisten tilikausien ja laajojen investointien seurauksena sairaanhoitopiirin velkaantuneisuus on edelleen korkealla tasolla. Tilikaudelta 2020 syntynyt alijäämä on ehdotettu katettavaksi perussopimuksen 24 §:n mukaisella lisäkanolla.

Strategiaa tukevien toiminnan ja talouden mittareiden asettaminen on osa taloussuunnitelman laadintaprosessia. Tarkastuslautakunta on kautensa aikana kiinnittänyt huomiota strategisten tavoitteiden mitattavuuteen.

Kuopion yliopistollisen sairaalan jonotilanne on ollut haasteellinen vuosien ajan. Kiireettömään hoitoon pääsyä on vaikeuttanut muun muassa puute erikoisosaajista.

Valtuustokauden aikana tarkastuslautakunta on kiinnittänyt huomiota siihen, että KYSistä tulisi jonoton sairaala.

Tarkastuslautakunnalla on ollut useita painopisteitä valtuustokauden 2017-2021 aikana.

Omistajaohjaus jaoston toiminta on käynnistynyt valtuustokauden aikana.

Perussopimusta ei ole päivitetty vuoden 2020 aikana.

COVID19 –pandemia vaikutti talouden tasapainon saavuttamiseen.

Strategisten tavoitteiden toimeenpanon toteutumisen ja kuvaaminen tarvitsee edelleen kehittämistä.

Hoitotakuulain mukainen jonotilanne on vuosien ajan ollut osaamiskeskusten tavoitteena.

Hallituksen lausunto vuoden 2020 arviointikertomuksen havaintojen johdosta

Kuntalain 121 §:n mukaan hallituksen tulee antaa valtuustolle lausunto toimenpiteistä, joihin arviointikertomus antaa aihetta. Tarkastuslautakunta pyytää, että hallitus antaa lausunnon tässä arviointikertomuksessa esitettyihin havaintoihin siten, että se saatetaan tiedoksi valtuustolle lokakuun kokouksessa. Erityisesti hallitusta pyydetään kiinnittämään huomiota seuraaviin tarkastuslautakunnan esille nostamiin asioihin:

- COVID19 –pandemia oli haasteellinen sairaanhoitopiirin taloudelle ja toiminnalle vuonna 2020. Kuinka paljon valtiolta saadut avustukset ovat tukeneet sairaanhoitopiiriä COVID19 –pandemian hoidossa? Onko koko alijäämä COVIDista aiheutuvaa?
- Miten sairaanhoitopiirin työnantajakuva voitaisiin tehdä näkyvämmäksi, jotta tulevaisuudessa voitaisiin kilpailla työyhteisössä tarvittavista erikoisosaajista?
- Minkä vuoksi talousarviomuutos-tarpeet esitetään valtuustolle joulukuussa sen sijaan, että ne vietäisiin valtuuston tietoon heti, kun tarve muutokseen on tiedossa?

Arviointikertomuksen allekirjoitukset

Kuopiossa 27. huhtikuuta 2021

Ilkka Raninen
puheenjohtaja

Iivo Polvi
varapuheenjohtaja

Heikki Haatainen
jäsen

Sanna Kauppinen
jäsen

Terttu Kolari
jäsen

Lähteet

KUVAT:

Kuvituskuvat – Kys, viestintä

[NPS vastausten jakautuminen KYSissä](#)

[Kys strategia 2017-2022](#)

TEKSTIT:

- [Kuntalaki \(410/2015\)](#)
- [Terveystieteidenlaki \(1326/2010\)](#)
- [Kirjapitolautakunnan kuntajaoston voimassaolevat yleisohjeet](#)

- [PSSHP:n tilinpäätökset 2016-2020 ja arviointikertomukset 2016-2018](#)
[PSSHP:n Arviointikertomus 2019](#)
- [PSSHP:n taloussuunnitelmat 2018-2021](#)

- [Perussopimus](#)
- [Hallintosääntö](#)
- [Konserniohjeet](#)
- [Omistajaohjauksen periaatteet](#)
- [Sairaanhoitopiirin strategiat](#)
- [Kysteri palvelusopimus 2020](#)

- [Toimielinten esityslistat ja pöytäkirjat 2015-2021](#)
- [KYS Hankesuunnitelma. Psykiatriatalo. Valtuusto 15.6.2020, 14 § liite](#)
- [KYS Hankesuunnitelma. Uusi sydän. Valtuusto 12.6.2016, 20 § liite](#)

- [Keva](#)
- [THL](#)
- [THL - Hoitoonpääsy erikoissairaanhoidossa](#)
- Assi-raportointijärjestelmä
- Tableau-raportointijärjestelmä
- Sairaanhoitopiirien tilinpäätökset vuosilta 2018-2020

Lyhenteet

Arviointikertomuksessa esiintyvien lyhenteiden ja nimien selitykset.

ASSI	Talouden ja raportoinnin seurantarjestelmä
ISLAB	Itä-Suomen laboratorokeskuksen liikelaitonkuntayhtymä, joka tuottaa laboratoriopalvelut sairaanhoitopiirille.
Htp	Henkilötyöpäivä
Istekki Oy	Informaatio- sekä terveyden ja hyvinvoinnin teknologian palveluja tuottava asiantuntijaorganisaatio – osakeyhtiö, jonka osakas PSSHP on. InHouse-yhtiö.
Kallaveden työterveys Oy	Työterveyshuollon palveluja tuottava markkinayhtiö, jonka osakas PSSHP on.
Keva	Keva (vuoden 2010 loppuun asti Kuntien eläkevakuutus) on suomalainen julkisoikeudellinen eläkelaitos
KILAN kuntajaosto	Kirjanpitolautakunnan kuntajaosto
Kiinteistö Oy Mustinlampi	Toimitiloja hallinnoiva ja vuokraava sekä pysäköintitoimintaa harjoittava sairaanhoitopiirin tytäsyhtiö. InHouse-yhtiö.
KYS	Kuopion yliopistollinen sairaala
KYSTERI	Perusterveydenhuollon ja vanhusten laitoshuollon liikelaitos
KYS-erva	Kuopion yliopistollisen sairaalan erityisvastuualue
Nettotyöpanos	Nettotyöpanoksella tarkoitetaan kokoaikaista työsuoritusta, joka on kokonaistyöpanoksen ja poissaolojen työpanoksen erotus.
NPS	Net Promoter Score. NPS-luku saadaan kysymyksestä <i>“Voin suositella Kuopion yliopistollista sairaalaa hoitopaikkana myös muille?”</i> . Kysymykseen vastataan asteikolla 0–10, jossa nolla tarkoittaa erittäin epätodennäköisesti ja kymmenen erittäin todennäköisesti. Vastaajat luokitellaan annetun arvosan perusteella yhteen seuraavista luokista: arvostelijat, passiiviset ja suosittelijat. Lopuksi suosittelijoiden prosentuaalinen osuudesta vähennetään arvostelijoiden prosentuaalinen osuus. Luku sijoittuu välille -100 (ei yhtään suosittelijaa) ja 100 (ei yhtään arvostelijaa).
OK	Osaamiskeskus
PK	Palvelukeskus
pkl	poliklinikka
PSSHP	Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri

Lean	Johtamisfilosofia, jolla pyritään tehostamaan toimintaa kohdentamalla voimavarat oikein ja tehokkaasti halutun tavoitteen saavuttamiseksi samalla vähentäen voimavarojen tuhlausta.
Monetra Pohjois-Savo Oy	Henkilöstö- ja taloushallinnon palvelut sairaanhoitopiirille 1.1.2019 tuottanut yhtiö, jonka osakas PSSHP on. InHouse-yhtiö.
Sakupe Oy	Puhdistuspalveluja tuottava sairaanhoitopiirin tytäryhtiö. InHouse-yhtiö.
Servica Oy	Ravintohuollon, välinehuollon ja kiinteistön kunnossapidon palveluja tuottava yhtiö, jonka osakas PSSHP on. InHouse-yhtiö.
THL	Terveyden ja hyvinvoinnin laitos
TASU	Taloussuunnitelma
UNA-Hanke	Sairaanhoitopiirien ja kuntien liikkeelle panema hanke, jonka tarkoituksena on ollut viedä yhdessä eteenpäin sosiaali- ja terveydenhuollon asiakas- ja potilastietojärjestelmien uudistamistyötä.

Sairaanhoitopiirien kuntayhtymistä käytetyt lyhenteet

ESSOTE	Etelä-Savon sosiaali- ja terveystalvelujen kuntayhtymä
HUS	Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri
KSSH P	Keski-Suomen sairaanhoitopiiri
PPSHP	Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiiri
PSHP	Pirkanmaan sairaanhoitopiiri
PSSHP	Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri
SIUN SOTE	Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveystalvelujen kuntayhtymä
VSSH P	Varsinais-Suomen sairaanhoitopiiri

Liitteet

LIITE 1: KYSin sitovat tavoitteet ja tarkastuslautakunnan arvio niiden toteutumisesta.

	Talousarvio 2020	Muutettu talousarvio	To-teuma	Tarkastuslautakunnan arvio tavoitteen toteutumisesta	
Palvelujen toimivuus					
Hoidetut henkilöt	91 200	94 000	95 882	Tulostavoite toteutui.	Hoidettujen henkilöiden määrä ylitti sekä alkuperäisen, että muutetussa talousarviossa asetetut tavoitteet.
Taloudellisuus ja tehokkuus (1000 €)					
Tilikauden ylijäämä/ali-jäämä	11 328	-18 593	-9 858	Tulostavoite toteutui muutettuun talousarvioon nähden.	KYSin tilikauden tulos muodostui alkuperäistä talousarviota selkeästi heikommaksi ja muutettua talousarviota selkeästi paremmaksi.
Kokonaistulot ilman kauttalaskutusta	464 726	452 765	465 724	Tulostavoite toteutui.	Kokonaistulosten toteuma ylitti sekä alkuperäisen, että muutetun talousarvion.
Kokonaismenot ilman kauttalaskutusta	453 398	471 358	475 582	Tulostavoite ei toteutunut.	Kokonaismenot ylittivät alkuperäisen ja muutetun talousarvion.
Jäsenkuntien maksu- osuus (oma toiminta)	315 779	298 470	312 611	Tulostavoite toteutui muutettuun talousarvioon nähden ja lähes alkuperäiseen talousarvioon nähden.	Jäsenkuntien maksu- osuus muodostui lähes alkuperäisen talousarvion mukaiseksi. Muutetussa talousarviossa jäsenkuntien maksuosuuden arviota alennettiin koronapandemian taloudellisista vaikutuksista johtuen.
Henkilöstövoimavarojen hallinta ja osaaminen					
Terveysprosentti	96	96	95,6	Tulostavoite toteutui osittain.	Tilinpäätöksen mukaan toteutunut henkilöstön terveysprosentti oli 95,6 ja lähes saavutti asetetun tulostavoitteen.
Muut tavoitteet (1 000 €)					
Investointien kokonaismäärä	58 015	56 430	41 501	Tulostavoite toteutui.	Investointien kokonaismäärä alitti valtuustossa asetetun enimmäismäärän. Investointien määrän kehitykseen vaikutti muun muassa Uusi Sydän-hankkeen viivästyminen.

